

Fédération Mondiale
des Anciens Combattants
World Veterans Federation

VETERAN

VOJNE ZA SLOVENIJO

8

Glasilo Združenja veteranov vojne za Slovenijo
julij '99

Veterani - drugorazredni državljani
Ljudje za vse režime
Zasluge veteranom
Dobro ste opravili fantje

Izdajatelj: Predsedstvo Zdrženja veteranov vojne za Slovenijo, p.p. 2780, Rojčeva 16, 1110 Ljubljana, tel: 061-441-784, fax: 061-442-688, **Glavni in odgovorni urednik:** g. Renato ZORKO, p.p.109, 8250 Brežice, tel./fax:0608-67-845,GSM:041-683-312, Email:Renato.Zorko@zvvs.si, **Člani uredništva:** g. Drago BITENC, g. Srečo LISJAK, g. Stane GRANDA, ga. Mjuša SEVER. **Oglasno trženje:** g. Milči ŽGANJAR, Media-Boom d.o.o., Jakčeva 25, 1119 Ljubljana, tel./fax.:061-140-18-64, GSM: 041-670-485, **Karikatura:** g. Milan ALAŠEVIČ, **Žiro račun:** 50103-678-0098871, **Devizni račun:** 900-27620-114660/2, NLB d.d., Trg Republike 2, 1000 Ljubljana, **Grafična priprava in tisk:** KVM Ribnica

Prispevke za naslednjo številko Veterana pošljite na urednikov naslov. Nepodpisanih prispevkov ne bomo objavljali. Člani ZVVS lahko namesto imena in priimka navedejo svojo člansko evidenčno številko, če ne želijo biti imenovani. Prispevke nam obvezno pošljite na računalniških disketah 3,5" v urejevalniku besedil Word for Windows, ki vam jih bomo vrnili, vrnili pa bomo tudi fotografije za objavo.

VSEBINA:

R. Zorko: 9 let MSNZ in Glavni zbor ZVVS	3
S. Lisjak: O delu predsedstva ZVVS	4
S. Granda: Veterani - drugorazredni državljani ...	5
B. Kujundžič: Ljudje za vse režime	6
R. Zorko: Zasluge veteranom - pogovor z državnim sekretarjem g. D. Lahom	8
D. Bitenc: Pravni nasveti	11
Predsedstvo ZVVS: Združitev - kdaj?	12
D. Bitenc: ZVVS od ustanovitve naprej	12

Veteranov dopisnik:

R. Zorko: Dobro ste opravili fantje... ..	14
B. Rogina: Komu je namenjen »Klub ugodnosti«? ..	17
R. Zorko: Občni zbor ZVVS Ribnica	18
L. Hočevar: 12 odpisanih	19
R. Zorko: Ni klonil Kuma stolp	20
R. Zorko: Občni zbor ZVVS Ruše	21
F. Klemenčič: Vsem udeležencem vojne status veterana	22
Veteran 01716-02: Granata 23 MMP3-M78	23

In Memoriam:

R. Klinar: V slovo Antonu Dežmanu	26
---	----

Poezija:

A. Jamnik: V službi domovine	26
D. Erhart: Življenja izvir	26
R. Murn: Nagradna križanka št. 3	27
Š. Jakovac: 125 let Svetovne poštne zveze	28

Poletje '91

9 LET MSNZ IN GLAVNI ZBOR

V Klubu Cankarjevega doma v Ljubljani je 17. maja na povabilo predsednika ZVVS g. Srečka Lisjaka in predsednika sekcije MSNZ g. Toneta Krkoviča potekalo srečanje pokrajinskih načelnikov Maneverske strukture narodne zaščite iz leta 90/91, kjer so prisotni nazdravili obletnici in obudili spomine na začetke izvajanja projekta, ki je omogočil varno izvedbo plebiscita, osamosvojitve ter obranitve samostojne Republike Slovenije.

*J. Janša-častni član ZVVS, T. Krkovič-organizator MSNZ 90/91 in predsednik ZVVS S. Lisjak
Foto: R. Z.*

V nadaljevanju pa je potekal Glavni zbor ZVVS, kjer je predsednik g. S. Lisjak izpostavil predvsem dva ključna momenta delovanja ZVVS in sicer projekt MSNZ in način povezovanja veteranskih organizacij v prihodnosti.

S. Lisjak: »V zadnjem obdobju se vedno bolj v pozabo potiska enkratni in neponovljivi projekt manevrske strukture narodne zaščite. Zaničuje in zmanjšuje se njegov pomen. Ta projekt je projekt samobitnosti in preživetja Slovencev in slovenske države. Zato ga je nujno ubraniti sedaj in v bodoče. Omerjeni projekt je najmanj toliko pomemben za slovenski narod kot ustanovitev OF. Slovenci smo v svoji zgodovini večkrat imeli svojo vojsko, vendar je neizpodbitno dejstvo, da smo je vedno zapravili. Današnja vojska, takšna, kakršna pač je, je nastala iz projekta MSNZ. Dograjena v obdobju 90/91 oz. do junija 1991 in nato v bojnih spopadih, je izbojevala briljantno zmago. Še zdaleč pa slovenska vojska ni nastala v trenutku ustanovitve dveh učnih centrov. Zaradi poznavanja zakonitosti vojske je nujno povedati še naslednjo ugotovitev. Vojske imajo svoj nastanek in razvoj, ki se prekine, če vojska po porazu razpade ali če se ukine. To resnico se lahko izkrivlja in prilagaja, vendar bo zgodovina pokazala kje so bile naše meje razuma in poguma. Ne moremo pristajati na drugačne ocene in ocenjevanja, še posebno ne tistih, ki jih ni bilo poleg v obdobju 1990-91 ali pa so celo bili na nasprotni strani.

Povezovanje s sorodnimi organizacijami in združevanje z veteransko organizacijo Sever, je legitimna in edino pametna odločitev, vendar pa jo je potrebno zastaviti etapno in

poglobljeno. Resnična in življenjska stališča nas bodo pripeljala do združitve brez kakršnih koli deklarativno medijsko zanimivih postopkov. Mišljenja smo, da povezovanje mora potekati na lokalnem nivoju, nato pa bodo vsi postopki analogno potekali do republiškega nivoja. Ne smemo in ne bomo pristali na nikakršno prisiljeno združevanje, ki ga vsiljuje takšna ali drugačna politika. Povezovanje z Zvezo združenj borcev NOB je možno šele, ko se vsi veterani iz obdobja 1990/91 povežemo v enovito organizacijo. Vedno in povsod in vsem pa mora biti jasno, da tako kot do sedaj, tudi v bodoče ne bomo dopustili vpletanja politike. V veteranskih organizacijah so lahko samo veterani, ne pa razni podporni člani in somišljeniki. Prav tako organizacije, ki nimajo veteranske organiziranosti pri teh vprašanjih nimajo kaj iskati še marj pa odločiti.»

V nadaljevanju zasedanja je Glavni zbor ZVVS na pobudo predsednika OZVVS Zasavja g. J. Čibeja sprejel naslednjo protestno izjavo:

»Glavni zbor Združenja veteranov vojne za Slovenijo protestira ob izjavi poslanca državnega zbora g. Cirila Pungartnika, da so se pripadniki TO sončili ob spopadu na Medvedjeku, ki je bila izrečena ob drugem branju Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vojnih veteranih. Suverena in samostojna Slovenija je v prvi vrsti rezultat boja pripadnikov TO pa tudi vseh, ki so kakorkoli sodelovali v pripravah, organiziranju in vođenju projekta samostojne Slovenije, ki je nenazadnje omogočila omerjenemu poslancu nastop v hramu slovenske demokracije. Res je, da ima lahko v demokratični državi vsak svoje mnenje in ga lahko tudi javno predstavi, kar vsekakor velja tudi za stališče g. Pungartnika. Vendar pa demokratičnost dovoljuje tudi protest tistih, ki so v času osamosvajanja z orožjem v roki na položajih branili demokratično Slovenijo tudi za ceno svojega življenja. Če uporabim nekoliko modifrirane misli iz sedme številke našega glasila Veteran: DEDIŠČINA, KI JO JE NAŠA GENERACIJA ZAPUSTILA NASLEDNJIM RODOVOM JE SAMOSTOJNOST, ŽALOSTNO PA JE DEJSTVO, DA JO MORAMO BRANITI PRED PODLIMI IZJAVAMI TISTIH, KI POBIRAJO PREDVSEM NAJLEPŠE PLODOVE SLOVENSKE DEMOKRACIJE.»

R. Zorko

O DELU PREDSEDSTVA ZVVS V LETU 1998

V letu 1998 se je Predsedstvo Združenja veteranov vojne za Slovenijo sestalo na štirih sejah, od tega na treh rednih in eni izredni. Na izredni seji so člani predsedstva obravnavali žaljivo pisanje v časopisu Delo ter sklenili, da se skliče tiskovna konferenca. Na tiskovni konferenci je bilo zavrnjeno žaljivo obtoževanje veteranov vojne za Slovenijo, ki naj bi bili med drugim tudi odgovorni za porazno stanje v Slovenski vojski. Predsedstvo je v obliki denarne pomoči priskočilo na pomoč nekaterim članom ZVVS iz Posočja, ki so zaradi potresa utrpeli materialno škodo. Predsedstvo je po daljšem usklajevalnem postopku sprejelo kriterije za včlanjevanje v ZVVS za prestopnike iz JA. Kriteriji so bili objavljeni v glasilu Veteran, prav tako dopolnjen Pravilnik o priznanjih ZVVS. Predsedstvo je sprejelo sklep o načinu in vsebini izvedbe »Simbolnega veteranskega dejanja«, ki se bo izvajalo vedno ob večjih shodih članov ZVVS ter pomembnih dogodkih. Predsedstvo je obravnavalo analizo izdaje glasila Veteran vojne za Slovenijo ter ugotovilo, da bo potrebno opravila glede glasila profesionalizirati, vire za izdajo istega pa komercializirati. Dogovorjene so bile osnove za komercialno oglaševanje v našem glasilu. V kolikor se dotaknemo načrtovanih nalog, ki smo jih sprejeli na Glavnem zboru maja 1998, lahko ugotovimo, da smo veliko večino načrtovanega dela opravili. Nekatere zadeve manj, nekatere bolj uspešno. Posebej je potrebno omeniti mednarodne aktivnosti našega združenja. Tako sta se v letu 1998 udeležili športnih veteranskih iger dve ekipi. Ena je sodelovala na veteranskih športnih igrah, ki jih je organizirala organizacija veteranov iz Bosne v Ljubuškem, ena pa na povabilo Hrvaških veteranov v Valpovem. Obema ekipama bi se ob tej priliki želel še posebej zahvaliti, saj je bilo v tako kratkem času res prava umetnost zbrati nekaj posameznikov, ki so zastopali barve našega Združenja ter naše države. V aprilu smo se udeležili prve mednarodne konference svetovne federacije veteranov o psihosocialnih posledicah vojne, ki je potekala v Dubrovniku na Hrvaškem. Spoznanja in zaključke te konference je uporabil generalni sekretar, ki je sprožil vprašanje ugotavljanja pogostnosti PTSD med veterani vojne za Slovenijo tako pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve kot tudi pri Svetu Vlade RS za Socialno varnost. Hrvaški veterani so nas v juniju povabili v Istro v Dugo uvalo, kjer je potekal seminar za usposabljanje nezaposlenih vojnih veteranov v zasebnem sektorju. Ob 30. obletnici TO SRS je bilo kar nekaj polemike znotraj organizacije, pa tudi širše v zvezi z izbranim simbolom. Ugotavljamo, da smo s svojimi posameznimi in kolektivnimi nastopi pomirjujoče in tehtno predstavili naše poglede do tega simbola. Strokovnega posveta o razvoju TO v Poljčah se je udeležilo kar nekaj naših veteranov, vendar žal

ne v tej funkciji. Predsednik ZVVS je na tem srečanju podal nekatera nesporna videnja, ki so se poskušala zakriti, vendar tega ni bilo mogoče po tem nikjer zaslediti. Ugotavljamo, da je sodelovanje z drugimi veteranskimi organizacijami zadovoljivo. Seveda je isto različno in odvisno od lokalnih razmer in potreb. Z ZZB NOV je sodelovanje zaživelo na tistih tistiških dela in prostora, kjer se je pojavil skupni interes. Sodelovanje na republiškem nivoju, pa je v glavnem deklarativno, ker so nekateri pogledi, želje, cilji in potrebe pač različni. Z združenjem Sever so bili glede povezovanja že opravljeni začetni razgovori, v juniju mesecu pa je bilo izvedeno skupno srečanje protagonistov osamosvojitvene vojne v Sori v skupni režiji tako ZVVS kot združenja Sever. Na povezovanju v enovito organizacijo pa želimo pristopiti načrtno, etapno in dogovorno na enakopravnih osnovah. Da lahko, če le želimo in hočemo, znamo strniti vrste, dokazuje tudi afera Holmec. Leto 1998 je bilo v celoti v znamenju priprav na reorganizacijo društva veteranov vojne za Slovenijo v Zvezo v veteranov vojne za Slovenijo. Tako je bil na Glavnem zboru dne 17.05.1998 sprejet sklep, da se izvedejo vsi potrebni postopki za registracijo območnih odborov ter da se slavnostno ustanovi Zveza veteranov vojne za Slovenijo 26.10.1998 na dan, ko praznujemo odhod zadnjega vojaka agresorske vojske iz Republike Slovenije. Na ustanovnem zboru se je izkazalo, da vsi niso za reorganizacijo sedanjega združenja na predhodno dogovorjen način, predstavljeni so bili novi pogledi glede reorganizacije, prišlo je do nekaterih nesporazumov ter nestrinjanj. Prvi del postopka ustanovitve Zveze veteranov vojne za Slovenijo je bil zaključen s podpisom pogodbe o ustanovitvi zveze sedemnajstih predstavnikov območnih združenj. Ugotovljeno je bilo, da vsi območni odbori še niso pristopili k registraciji območnih združenj. Tudi v nadaljnjih postopkih je ugotovljeno, da so potrebna še dodatna usklajevanja med podpisniki, ki jih je po tem bilo potrebno uskladiti na predsedstvu, pa tudi na upravnem organu v zvezi z registracijo. Roko na srce, potrebno je priznati, da smo verjetno temu delu pristopili premalo organizirano in načrtno. Sedaj je bodoči Statut Zveze usklajen, med registriranimi OZVVS ter dokončno opredeljen na predsedstvu. V nadaljevanju postopka bo isti ponovno poslan OZVVS zaradi morebitnega še dodatnega usklajevanja in nato dostavljen na Upravno enoto v pregled. S tem bi bil postopek končne izdelave Statuta zaključen. Na zadnji seji je bil prejet dokončni sklep, da se vsa dela in naloge vezane na preoblikovanje združenja zaključijo do proslave 26.10.1999. Predsedstvo resnično želi, da bi se vsi dokumenti potrebni za delovanje Zveze v vse obsegajočo korist pripravili in uredili ter zagotovili uspešni pogoji za nadaljevanje dela v novi

organiziranosti. Do današnjega dne še nismo opravili objektivne analize resničnih vzrokov za dogajanja na ustanovnem zboru. Splošna ocena članov pa je bila, da sta vzroka za nezadovoljstvo dva. Eden je objektivna neinformiranost posameznikov, drugi pa vztrajanje na svojih stališčih ne glede na večinsko voljo. Glede na predlagane statutarne spremembe je mogoče izluščiti še nekaj objektivnih vzrokov in sicer poskus ukinitve pokrajinskih odborov ter zgodovinskega izročila Manevske strukture narodne zaščite, doseganje nerealnih delitvenih razmerij glede proračunskih sredstev, omalovaževanje do sedaj opravljenega dela ter minimaliziranje vloge zveze kot take. Ugotavljamo pa, da so bili najbolj »kritični« (tudi preko sredstev javnega obveščanja) tisti, ki so v preteklosti veteranom vojne za Slovenijo napravili s svojim delovanjem škodo. Ni dvoma, da smo se ukvarjali sami s seboj, namesto da bi se posvetili primarnemu poslanstvu. To pa je uzakonitev minimalnih veteranskih pravic ter zagotovitev tako moralnega kot tudi materialnega priznanja udeležencem in udeležencem tako priprav kot same vojne za Slovenijo. Pri uveljavljanju naših

pravic smo preko Sveta za socialno varnost Vlade Republike Slovenije in preko vlagatelja gospoda Brenčiča in posameznih poslancev, permanentno dajali pobude ter zavračali nerazumne predloge Vlade glede sprememb in dopolnitve Zakona o vojnih veteranih. Ne glede na vztrajnost zakonodajni postopek še vedno ni prispel v drugo branje. Potrebni pa bodo še veliki naporji na tem področju, kako bi preko poslancev izborili tisti status, ki nam pripada.

Želim, da bomo v letu 1999 med seboj malce bolj strpni in bo to zagotovo pripomoglo h kvalitetnejšemu izvajanju nalog, ki si jih bomo zastavili za letošnje leto. Ni razloga za pesimizem, saj smo se od svojega nastanka že nekaj naučili, pridobivamo sredstva iz državnega proračuna in tudi rešitev glede zakona o vojnih veteranih je na obzorju. Koliko pa nas bodo spoštovali drugi, je predvsem odvisno od nas samih.

Srečko Lisjak
Predsednik ZVVS

VETERANI-DRUGORAZREDNI DRŽAVLJANI

(Ne gre za prepire o zaslugah za zmago, gre za blatenje osamosvojiteljev)

Med nedavnimi političnimi ocenami afer »Vič-Holmec« in »Pungartnik«, pa jih je še, le v javnost niso prišle, je bilo mogoče zaslediti tudi zgoraj. Na videz je pomirjujoča, dejansko pa žaljiva. Ne samo, da minimalizira blatenje osamosvojiteljev na raven nekakšnega otroškega prepira, ampak izenačuje tiste, ki blatijo in one, ki so zaradi blatenja prizadeti. Hvala za tako moralo.

Ne glede na to, kaj bo ugotovljeno o pravni naravi »Gričarjevega poročila«, za slovenske veterane ostajajo dejstva, ki so nesporna. Udeležba v vojni za Slovenijo postaja sredstvo za politično in osebnostno (!) uničevanje nezaželenih ljudi in nasprotnikov. To je eno izmed bistev dogajanja, ki pretresajo Slovenijo. Kakšno je znanje tistih, ki očitajo desetdnevni vojni njeno kratkost? Kaj pa slavna šestdnevna arabsko izraelska vojna 1967. leta, ki še vedno velja za enega vrhov sodobnega in uspešnega vojskovanja? Očitajo nam, da je premalo naših padlo. Pozitivni ljudje bi zato pohvalili tedanje vojaško vodstvo! Poveljevanje smrti, sklicevanje na število mrtvih za veličino neke vojne je znak psihične bolezni, ne normalnosti! Kakšne perspektive ima država, ki zaničuje tiste, ki jih je bila pripravljena žrtvovati za njen obstanek, ki jih je pripravljena celo kriminalizirati? Zakaj? Zgodovina ne nudi podobnega primera.

Kdo so tisti, ki blatijo osamosvojitelje? »Jugoslovenarjem«, ki čedalje bolj dvigujejo glave in jim eden osrednjih slovenskih časopisov v sobotnih prilogah namenja cele strani, tega ne gre zameriti.

Sedanje dogajanje v Jugoslaviji jim je spodrezalo kakršnokoli podlago za resno vztrajanje na teh pozicijah. Obstajajo le še iracionalne, ki pa so verjetno že doslej prevladovale. Ne, ti niso problem.

Leta 1990 se je veliko Slovencev udeležilo referendumu za samostojno Slovenijo s figo v žepu. Mnogi izmed njih so pač sledili navodilom tedanjih svojih družbenopolitičnih organizacij. Mnogi izmed njih so pokazali svoj odnos do slovenske osamosvojitve s paničnim obnašanjem in celo begom v tujino med desetdnevno vojno. Mnogi izmed njih so danes na zelo odgovornih mestih: od diplomacije do uglednih znanstvenih in javnih služb. Tudi med njimi so mnogi dobri Slovenci in državljani in so danes iskreno na strani slovenske države. Na isti strani so tudi oportunisti, ker jim to »nese«. Ti »vetrogončiči« so bili in bodo vedno na »pravi strani«.

Največji nasprotniki osamosvojiteljev - veteranov so tisti, ki se bojijo za privilegije, ki so jih imeli v prejšnji državi in prejšnjem družbenem sistemu. Ne gre le za materialne privilegije, čeprav tudi teh ne gre podcenjevati, gre enostavno za takšne, ki so jim bile že v naprej zagotovljene določene službe in pozicije, bili so v posesti »naprednosti«, »pameti« in »družbenopolitični primernosti«. Ti ljudje enostavno ne sprejemajo konkurenčnosti in različnosti, ki jo prinaša demokracija. Ti ljudje še vedno poznajo le »naše« in sovražnike oziroma izdajalce. Enostavno ne razumejo, da smo vsi državljani enakopravni, da imamo enake človeške in državljanske pravice, tudi »jugoslovenar-

ji». Zato kriminalizirajo vsakokratno opozicijo (vedno se silijo v vladne stranke) in tudi osamosvojitelje - veterane. Slednji imajo neko prednost, ki je pač oni nimajo in se čutijo tako ali drugače ogrožene. Decembra lanskega leta me je zbudila izjava neke starejše gostje znanega obmorskega hotela za posebne goste, da imajo svojci padlih veteranov v primerjavi z njimi preveč pravic. Kolikokrat slišimo, da desetdnevna vojna ni bila nič, čeprav ne morejo iz II. svetovne vojne v Sloveniji navesti niti enega podobnega primera, kot je Medvedjek. Take primerjave se mi upirajo in z njimi ne bom nadaljeval, ker nikamor ne vodijo. Stvari enostavno niso primerljive, zato je že tudi patološko neumen strah, da bi lahko spoštovanje slovenske osamosvojitvene vojne zatemnilo njihove usluge. Za vse je dovolj slave, blato pa najbolj pade na tistega, ki ga razmetuje. Zato je treba biti tudi pri združevanju slovenskih veteranskih organizacij skrajno previden. Da, če so res zgolj veteranske. Če pa so dejansko še v bistvu nekdanje DPO, ki sprejema v članstvo ljudi, ki so bili med II. svetovno vojno dojenčki in otročki ali rojeni celo po njej, pa je vse skupaj vprašljivo (bodoče plemstvo?). Človek se lahko zamisli ob izjavi znane-

ga pisca zgodovine NOB, ki pa ni zgodovinar, da je Pungartnikova izjava zgolj nekoliko nerodna, ne pa zgrešena in žaljiva. Stavek je daleč od resnice in morale.

Dogodki ob aferah »Vič-Holmec« in »Pungartnik« in ob številnih utišanih, so za veterane vojne za Slovenijo jasno opozorilo, da je v Sloveniji veliko stvari napačno zastavljenih in naj od te države, ki jih je bila pripravljena žrtvovati, ne pričakuje ničesar. Ne priznajo nam niti temeljne človeške pravice, to je pravice do dobrega imena. Očitno nas lahko vsak blati in ponižuje in nič se mu ne zgodi. Samo, da je naš! Na dogajanje v parlamentu niti ni treba spominjati. Ni potrebne odločnosti v državnih vrhovih, tudi večina strank je v tem pogledu skrajno medlih. Ne bodimo presenečeni, če bo »Aksentijević« resnično dobil najvišje državno priznanje za zasluge za slovensko osamosvojitve. Očitno ga mnogi in vladajočih krogih in nekaterih strankah čutijo za veliko bolj svojega, kot pa nas veterane.

dr. Stane Granda

LJUDJE ZA VSE REŽIME

(glosa o tem, kje je bil kdo v dveh letih osamosvajanja)

Menjava oblasti leta 1990

Leta 1990 smo se odločili za demokracijo in samostojno Slovenijo in v glavnem ga ni več med nami, ki bi mu še prišlo na misel, da bi se slučajno obregnil ob ti dve vrednoti. Obrekovanje je omejeno na nosilce teh procesov, saj se je že večkrat pokazalo, da niso bili pravi in bi bilo bolje, če bi bil to kdo drug.

Kaj se gredo ti veterani

Sicer pa, kaj se gredo ti veterani-slovenska samostojnost je rezultat neustavljivega zgodovinskega procesa in do nje bi prišlo tako in tako, tudi brez obrambno-varnostnih aktivnosti v letih 1990-91. Take moramo spomniti, da se nič ne zgodi samo. To potrjujejo primeri tistih narodov, ki že leta samo čakajo ali pa se še vedno borijo za samostojnost.

Nesamostojna obletnica samostojnosti

Dogajanje in spominjanje se še posebej zgosti konec vsakega decembra. Takrat zgoščeno poteka božično-samostojnostno-novoletno praznovanje. Praznovanje obletnic samostojnosti se kar nekako izgublja v siceršnjem miklavževno-božično-novoletnem slavu. Tudi inventure osamosvojitvenih dosežkov v priložnostnih nagovorih se zlijejo v enoten sklop z inventurami dosežkov v podobnih nagovorih ob koncu leta. Dodatni razlog za neopaznost praznovanj obletnic samostojnosti je tudi neposredna datumska združenost z božičnim praznovanjem.

Podvojeni dan državnosti

Drug podoben praznik, to je dan državnosti, ostane

manj opažen prav zaradi vsebinskega podvajanja z dnevom samostojnosti. Veljalo bi razmisliti o prenosu poudarka na 25.6., dan državnosti, kar bi praznovanje izločilo iz drugih praznovanj in mu dalo jasnejšo identiteto. To bi lahko poudarili še s prenosom dela prostega dne iz 26.12. na 26.6., ko je pravzaprav postalo jasno, da z osamosvojitvijo resnično mislimo krvavo resno.

Praktično dojanje oblasti

Kar nekaj pa se jih le najde, ki obletnice samostojnosti in državnosti klub podvajanju očitno praznujejo oz. jim glasno pritrjujejo. Ob nekaj tistih seveda, ki to počnejo po uradni dolžnosti in tistih, ki se iskreno upirajo izginjanju enkratnega v večnosti. Človek pomisli, da so ti očitni in glasni »praznovanci« tisti, ki so od menjave oblasti imeli kakšne koristi. Poglejmo, kdo so to in če je to res? Z vidika praktičnega dojanja oblasti, da je od nje pač treba imeti čim več koristi, je tudi odgovor na vprašanje, kdo je imel največ koristi od zamenjave oblasti lahko naivno enostaven. Največ koristi naj bi tako imeli tisti, ki so se za to zavzemali. Najmanj koristi pa naj bi imeli tisti, ki so bili proti temu ali ki niso k temu ničesar prispevali.

Ne tvegajte

No, pa ni bilo tako. Največ koristi je imela skupina ljudi, za katere lahko uporabimo že uveljavljeni izraz "ljudje za vse režime". Izraz zveni grobo, vendar primernejša je enostavno ni. Osnovna značilnost ljudi za vse režime je dejstvo, da se izogibajo tveganjem. Tveganjem, ki bi jih prinašalo nasprotovanje obstoječi

oblasti. Tveganjem, ki bi jih prinašalo zavzemanje za projekte, za katere ni vnaprej jasno, če bodo uspeli.

Večina je za red

Oblast pred letom 1990 je imela rada ljudi za vse režime. Pravzaprav je temeljila na njih. Njenih prvih aktivističnih privrženec je bilo bolj malo. Glasove oporečnikov je oblast lahko krotila samo s posredno pomočjo ljudi za vse režime. Zelo blizu so še osemdeseta leta, ko je bilo možno na celo vrsto načinov izraziti vsaj podporo potrebnim spremembam sistema. Mislite, da so naši ljudje za vse režime storili to? Niso. Bilo bi preveč tvegano. Saj veste, služba, napredovanje, itn. Raje so posredno podprli oblast s stališčem, da nekaj reda pa le mora biti.

Podpisi za četverico

Leta 1988 se je bilo možno ob aretaciji četverice zelo enostavno, torej zgolj s podpisom, zavzeti za njihovo izpostavitve. Mislite, da se med 100.000 slovenskimi podpisniki da najti katerega od ljudi za vse režime? Seveda ne. Število 100.000 je na prvi pogled celo veliko, glede na število današnjih navdušencev nad demokracijo pa majhno. Kje za vruga so bili vsi ti ljudje takrat?

Ti zoprni židi

Dati svoj čitljiv podpis na nekaj, kar lahko nekoč pride v roke službi državne varnosti ali vojaški kontraobveščevalni službi? Lepo vas prosim, ne pričakujte tega od mene! Da, zares. Občutki podpisnikov so bili zelo mešani. Ljudje za vse režime so si te mešane občutke prihranili. Ko odpelje tovornjak prve žide iz ulice, je treba molčati, sicer bodo še tebe, če boš zoprni. Tisti verjetno so, sicer jih ne bi odpeljali.

Tudi slepi so videli

V letih 1990-1991 je bilo nešteto priložnosti varnostnega in obrambnega značaja za dokazovanje podpore spremembam. Spremembe so takrat tudi dobile jasen in oprjemljiv cilj-osamosvojitve slovenske države. Ta cilj je bil tako jasno razviden, da se nihče ni mogel enostavno narediti neumnega in reči: "Ah, saj nisem vedel." Tudi slepi so videli in gluhi so slišali.

Dveletna bočna podpora

Česa vsega si ljudje za vse režime niso domislili, da bi bili čim dlje od operativne izvedbe tega jasno razvidnega in tveganega početja. Neskončno potrebni so bili povsod, samo tam ne, kjer je kazalo na grmenje. Tvegano, pravno nejasno, napeto stanje je pravzaprav trajalo dve leti. Maja 1990 je del slovenske TO zavrnil izročitev orožja federalni armadi. Od takrat naprej je slovenski obrambni sistem deloval v neposrednem nasprotju s federalno zakonodajo. Vsakodnevni kršilci te zakonodaje so bili znani in za primer jurisdikcije jasno določljivi. V primeru policijskega posega ali vojaške zmage federalne strani bi se glede na kasnejše očitne zglede drugod sploh dogajalo marsikaj. Za vsak slučaj je bilo res boljše stati bočno ob strani, kot pa se dve dolgi leti izpostavljati nevarnosti aretacije oz. boja.

Zaporni nalogi so rumeneli

Nevarnost federalnega vojaškega in policijskega posega se je zmanjšala šele decembra 1991 s premirjem na Hrvaškem. Takrat je odpadla nevarnost, da bi zlom Hrvaške ponovno ogrozil tudi Slovenijo in da bi kdo potegnil iz predala zaporne naloge, pisane po maju 1990. Dokončno je nevarnost ugasnila maja 1992 s sprejemom Slovenije v OZN. To je pomenilo celovito mednarodno priznanje Slovenije in varnostna zagotovila v okviru sistema kolektivne varnosti. V tem času je, kot četrta, iz federacije izstopila še Bosna in Hercegovina, s čemer je federacija tudi praktično prenehala obstajati. Dolgi štiriindvajset mesecev je torej trajalo vse skupaj. Zaporni nalogi so dokončno porumeneli.

Domovina te potrebuje

Na upravnem organu za obrambo v Škofji Loki smo poleti 1991 z začudenjem ugotavljali, da vojne, prometne, plačilne in mednarodno pravne težave sploh niso tako zelo zavrije gospodarske aktivnosti. Kaj vse nujnega se ni takrat dogajalo po škofoških podjetjih in pri zasebnikih. Saj boste vpoklicali koga drugega, kajne! Ker bi tistih drugih prehitro zmanjkalo, smo se postavili na stališče, da mora biti vse, tudi nevarnost, enakomerno porazdeljena med vse, ki igre samostojnosti niso načeloma odklanjali že od začetka.

Sladka je domovina

Danes je slovenska državna samostojnost vsesplošno priznana vrednota. Njeno zagovarjanje ni več tvegano, ampak celo zaželjeno. Ljudje za vse režime so še iz prejšnjega režima mojstri in hvaljenju trenutno vsesplošno priznanih vrednot. Tudi sedaj so med prvimi. Za takrat, ko je grmelo, pravijo, je škoda, da so bili prezrti in niso bili poklicani zraven. Oni bi se bili sicer že izkazali. Saj so vendar že od nekaj tako rekoč goreli za spremembe. Navzven se ni žareče gorenje sicer ni videlo, kar pa ne pomeni, da ni bilo tako. Ja, prav res, oni bi se bili zares izkazali. Pravzaprav bi bili verjetno celo boljši, kot so bili siceršnji udeleženci.

Kako smo to lahko zdržali

Če ljudje za vse režime česa zares niso prenašali, potem je bila to tista, hm, Jugoslavija. Ampak prej se je to težko povedalo naglas, saj razumete, kajne. Ker jih že med grmenjem in vsem, kar je temu celo leto predhodilo in celo leto sledilo, ni bilo zraven, pravijo, da čutijo, da morajo vsaj zdaj biti dvojno goreči pristaši samostojnosti. Škoda, da delavci na obrambi nismo že od pomladi 1990, še posebej pa poleti 1991 vedeli za te ljudi, zares škoda.

Vietnamski sindrom

Tisti, ki so bili zgolj normalno goreči pristaši samostojnosti takrat, ko je bilo to potrebno, za dvojno gorečnost nimajo časa. Za njih na nek način vojna še vedno traja, tako kot vietnamski sindrom. Glede na sestavo enot in prebivalstva in zelo različne poglede na uporabo oborožene sile lahko rečemo tudi, da je šlo za posebno obliko državljanske vojne. Marsikdaj z znanci iz sosed-

nje ulice. Španija proti Španiji, Slovenija proti Sloveniji, Škofja Loka proti Škofji Loki.

Rok trajanja

Nobena oblast ni imuna na ljudi za vse režime, potem ko se konsolidira. Tako nezapleteni in uporabni so. Ti seveda, glede na koristi, ki sledijo, na uporabo komaj čakajo. Dvorenost uporabe teh ljudi je v tem, da pravzaprav skrajšujejo rok trajanja določene oblasti.

"Di si bia..."

Tako na ravni odnosa do skupnosti kot do posameznikov velja, da so nekaj vredni tisti, ki znajo odgovoriti na vprašanje, kje so bili takrat, ko je grmelo. To je visoko povedano in bi kdo lahko označil tudi za veteransko naphivanje. Veliko bolj plastično, prepričljivo, vsakodnevno in razorožujoče vse povedno zveni verz iz dalmatinske popevke: "...di si bia, kad je grmilo..." Saj res, kje ste že bili?

Outsider-ji

No, vsakdo ve zase. Slovenski film Outsider nas je to spraševal za maj 1980. Glavna junakinja ni hotela teči v obvezno smer levo. Ubežala je vojaški straži, zavila na nasprotni vozni pas in tekla proti smeri prometa. Naš človek za vse režime ni zavil na nasprotni pas. Bil je čuma, ko je televizija prenašala njegov pogreb. Spoštljivo. Morda ni imel orosenih oči in teže v želodcu, gledal pa je vseeno. Tako se pač spodobi. Kar nekaj ur je trajalo. Ja, ja, dolgo je tega, pa se ne bi več spomnil, če bi ga vprašali.

Evharistija

Gorenja vas v Poljanski dolini ni kakšno leglo titoistov. Ko sem šel po vasi v času njegovega pogreba, je kljub temu v njej vladala smrtina tišina. On je bil tukaj. Vsepopovod. Prisoten v odsotnosti. Ne samo v modrikastem odsevu televizijskih zaslonov na okenskih steklih. Roke sem si še bolj zabil v žepe.

Liturgične slike

Poštna uradnica me je zgrozeno pogledala, ko sem rekel, da bi plačal eno položnico. Ker nikoli ne veš, s kakšnimi »provokatorji« imas opravka, sem jo skušal pomiriti in sem zadevo malo razložil. Nekoč bo po Sloveniji popolnoma v nasprotju z današnjim vzdušjem velik problem to, kar je opisal že Cankar v svojih Hlapcih. Ob menjavi oblasti namreč ne veš, kaj bi storil z zaprašeno sledjo snete slike na steni. Zagotovil sem ji, da jaz tega problema takrat ne bom imel. To bo problem tistih, ki danes gledajo pogreb. Cankarjevi Hlapci so sploh zelo dober priručnik za razumevanje tranzicije. Sodobni avtorji takih priručnikov so imeli v njih dober zgled.

Iti dol

Doživeli smo torej zamenjavo oblasti, po dveh letih dočakali mednarodno priznano samostojnost in zakorakali v tranzicijo. Res pa je, da je oblast možno zamenjati, ljudstva pa ni možno niti zamerjati niti spremeniti. To je lahko razlog za naš tisoletni optimizem. Z njim lahko mirno zremo tudi v naslednje tisočletje. Še kdorkoli se nam je usedel gor za vrat, je moral iti tudi dol.

mag. Blaž Kujundžič

ZASLUGE VETERANOM

Pogovor z državnim sekretarjem Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve g. Damjanom Lahom

Veteran: V letih 90/91 ste službovali na Sekretariatu za obrambo občine Krško. Kako se spominjate dogodkov teh dveh let?

g. D. Lah: Priznati moram, da je bil to čas hitrih sprememb in dogodkov, za katere večina v Sloveniji ni vedela, da se sploh dogajajo. Predvsem dogodki v letu 1990, ki so, na področju vojaške (obrambene) organiziranosti prinašali določene spremembe, se niso transparentno razglašali. Slovenija je svojo osamosvojitve, sicer izvedeno že s plebiscitom, poskušala in morala zavarovati tudi z neko določeno obliko vojaške organiziranosti. Ti dogodki so bili istočasno tudi povod za lastna razmišljanja o možnih posledicah osamosvojitve in hkrati trenutek za vsakega od nas, ki smo bili takrat aktivno vključeni v priprave, da razmisli in ugotovi, ali je pripravljen ter sposoben, organizacijsko in vsebinsko, zaupane naloge pripeljati do učinkovite realizacije.

Veteran: So ti dogodki izpolnili vaša pričakovanja in kako posledice vidite danes?

g. D. Lah: V času priprav smo vsi, ki smo bili zadolženi opravljati določene naloge, bolj razmišljali o tem, kako zaupane naloge kvalitetno opraviti in bistveno manj o možnostih izbruha vojne v Sloveniji oz. o možnih oblikah izvedbe agresije na Slovenijo. Ne glede na dokaj dobro poznavanje takratnih politično-vojaških razmer, smo živeli v prepričanju, da takratno vodstvo bivše države in JA, ne bosta posegli po najbolj drastičnem ukrepu - oboroženi agresiji. Sočasno pa je potrebno povedati, da so dogodki v začetku leta 1991 napovedovali, da se zgodba slovenske osamosvojitve ne bo končala samo na »politične polju«. Dogodki po 25. juniju 1991, niso bili več veliko presenečenje, ampak so bili že pričakovana sprožitev mehanizma. Vprašanje, na katerega do tistega trenutka nismo imeli odgovora je bilo le, kdaj se bodo mehanizmi sprožili in poskušali zaustaviti proces slovenske osamosvojitve.

Veteran: Koga iz vodstva ZVVS ste si najbolj zapomnili in po čem?

g. D. Lah: Z združenjem sem se srečal v času njegovega nastajanja, saj sem bil eden od udeležencev ustanovnega zbora in Cankarjevemu domu. Moji začetki poznavanja organizacije torej segajo v čas samega ustanavljanja. Poudariti moram, da se je vsakega aktivnega udeleženca vojne za samostojno Slovenijo, vredno spominjati in zapomniti. Vendar pa so taki dogodki in obdobje neizogibno povezani s posamezniki, ki so jim zaradi njihovih sposobnosti in opravljenih nalog, zaupane vloge vodij. Najbolj izpostavljeno je

gotovo ime predsednika Združenja veteranov vojne za Slovenijo g. Srečka Lisjaka, potem g. Drago Bitenc in še veliko posameznikov, ki so bili v začetnem obdobju člani odjega vodstva združenja in so se pozneje, zaradi življenjskega dela preusmerili na druga področja.

Veteran: V Sloveniji sta danes dve veteranski organizaciji, ki združujeta veterane iz leta '91-ZVVS in Združenje Sever. Ali je po Vašem mnenju možna formalna združitve dveh zvez veteranov iz ene vojne (1990-1991)?

g. D. Lah: Glede na to, da je v vojni za samostojno Slovenijo, bila združena moč tako pripadnikov Teritorialne obrambe RS kot enot policije (takrat milice) in da so se borili zoper agresorja z ramo ob rami, sam ne vidim vsebinskih razlogov, ki bi narekovali, da do združitve teh dveh zvez veteranov ne bi prišlo. Poudariti pa moram, da je to odločitev o kateri morata razmisliti zvezi sami, se najprej poenotiti navznoter in sprejeti ustrezno odločitev. Vsekakor pa taka odločitev mora biti sprejeta znotraj obeh zvez in nikakor ne potrebuje, kot se je slikovito izrazil g. Bitenc, generalni sekretar v ZVVS, botrov od zunaj.

Veteran: Sprememba zakona o vojnih veteranih je v drugem branju. Vlada je vložila amandma odboru za zdravstvo, družino in socialne zadeve predlagala zvišanje starostne meje za pridobitev veteranskega dodatka na 55 let? Zakaj?

g. D. Lah: Po predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vojnih veteranih, se v 4. členu predlaga črtanje prvega in drugega odstavka 6. člena temeljnega zakona o vojnih veteranih, kar pomeni, da bi odpadel starostni pogoj 50 let za uveljavljanje pravic po zakonu, med njimi tudi pravica do veteranskega dodatka kot edinega izrazito socialnega prejemka vojnega veterana, v celoti odvisnega od premoženskih in socialnih razmer upravičenca in njegovih ožjih družinskih članov. Ob tem je potrebno opozoriti, da bi s črtanjem starostnega pogoja za priznanje pravic po zakonu o vojnih veteranih, približno 35.000 do 40.000 potencialnim vojnim veteranom iz vojne za Slovenijo omogočili pridobitev vseh pravic po zakonu, med njimi tudi že omejenе pravice do veteranskega dodatka, ki bi nekaterim mlajšim vojnim veteranom, glede na razmeroma visok census za priznavanje te pravice ter slabše premoženske, socialne in zaposlitvene možnosti, pomenil trajno rešitev njihovega socialnega vprašanja ter destimulativno vplival na njihov interes in motivacijo za ponovno zaposlitev ali prekvalifikacijo za zaposlitev.

Vlada z dikcijo, da ima pravico do veteranskega dodatka vojni veterani, ko dopolni 55 let starosti ali je pri njem nastala trajna popolna izguba delovne zmoglosti, izenačuje pogoj za priznanje pravice do veteranskega dodatka vojnih veteranov s pogoji za priznanje pravice do invalidskega in družinskega dodatka vojnih invalidov oz. uživalec družinske invalidnine po zakonu o vojnih invalidih. Tudi vojni invalidi in uživalci družinske invalidnine po zakonu o

vojnih invalidih izpolnijo starostni pogoj za priznanje invalidskega oz. družinskega dodatka pri 55 letih starosti, pred tem pa le v primeru trajne popolne izgube delovne zmoglosti.

Veteran: Veterani iz NOB-ja so veteranske pravice lahko koristili takoj po koncu vojne. Ali menite, da so veterani vojne za Slovenijo, ki takih pravic nimajo, zaradi kateregakoli razloga manj vredni?

g. D. Lah: Zakon o vojnih veteranih, ki je pričel veljati s 1. januarjem 1996, v svojem 2. in 3. členu opredeljuje kdo je vojni veterani. Z navedenim zakonom so v 5. členu tudi določene pravice vojnih veteranov. Na podlagi teh dejstev, ne moremo govoriti, da bi bil kdorkoli v nekem privilegiranem položaju. Sam sem prepričan, da bistvo problema izhaja iz neurejenega sistemskega financiranja društev in zvez. Financiranje veteranskih društev in organizacij je namreč potrebno urediti na enakopravnih osnovah, ne glede na politično pripadnost ali ideološko orientacijo. Po moji oceni in presoji je le-to mogoče doseči in ustrezno urediti s sprejemom posebnega sistemskega zakona, ki bo uredil načela, način in postopke financiranja vseh organizacij, društev in združenj, ki izhajajo iz naslova t.i. »vojnih zakonov«.

Veteran: Boste vi predlagatelj sprememb oz. tega zakona?

g. D. Lah: Pred pripravo takšnega zakona je potrebno opraviti celovito razpravo o vlogi in pomenu društev in države pri izvajanju in uresničevanju posebnega družbenega varstva omejenih skupin prebivalstva ter načinu participiranja države pri izvajanju tega varstva.

Veteran: V kakšnem časovnem razponu lahko pričakujemo takšen proračunski zakon?

g. D. Lah: Takšen zakon se da pripraviti razmeroma hitro, saj v vsebinskem smislu, ni pretirano zahteven. Vendar pa je predhodno potrebno odgovoriti na nekaj vprašanj: ali se bodo proračunska sredstva zagotavljala za delovanje organizacij in društev v celoti, torej vključno z zagotavljanjem materialno-tehničnih in organizacijskih pogojev za delovanje organizacij ali pa samo za izvajanje dejavnosti, ki predstavljajo javni interes; ali bo država financirala vsa društva na tem področju, ali pa samo društva, ki jim je podeljen status društva v javnem interesu in tako dejavnost tudi izvajajo; ali se bodo sredstva za delovanje zagotavljala tako v državnem kot tudi v občinskih proračunih in v kakšnem razmerju? Predhodno usklajeni odgovori na navedena vprašanja lahko bistveno vplivajo na časovno obdobje sprejema takšnega zakona.

Veteran: Zadnja vojna za samostojno Slovenijo se še vedno kaže kot samo 10-dnevna vojna, ki naj to dejansko ne bi bila. Bi bilo res potrebno več tisoč mrtvih in ranjenih ter uničena infrastruktura, da bi država priznala vse pravice veteranom vojne za Slovenijo?

g. D. Lah: Viktor Hugo je nekoč dejal, da se uspeh vojne presoja po zlu, ki ga je storila, po bitki pri Yutillandu, pa je eden od njenih protagonistov izjvil,

da se je vedno moral spominjati, da bi lahko vojno izgubil v enem popoln dnevu. Ne glede na to, koliko žrtev je zahtevala vojna za samostojno Slovenijo in ne glede na to, koliko časa je trajala, je povzročila veliko zla, strahu in v kolikor v tistem času, ne bi bili organizirani tako kot smo bili, bi se le-ta lahko končala v enem dnevu s tem, da bi bil končni učinek popolnoma drugačen.

Veteran: Vam je znano, kakšne pravice imajo veterani (zadnje vojne) na Hrvaškem?

g. D. Lah: Ko se je pripravil slovenski Zakon o vojnih veteranih, so se opravljale določene primerjave z ureditvijo s posameznimi evropskimi državami. Primerjale so se rešitve z Francijo, Avstrijo in Nemčijo, niso pa se primerjale rešitve iz Hrvaške. Rešitve so v posameznih državah različne, v pripravi samega zakona pa se je v Sloveniji težilo, da bi se najboljše rešitve poskušalo uporabiti v našem zakonu, seveda z maksimalnih upoštevanjem lastne specifičnosti. Pravice borcev prostovoljcev izvirajo v francoski zakonodaji iz medvojnega, povojnega in novejšega obdobja. Največji poudarek je dan zagotavljanju njihovih pokojninskih pravic, bodisi s podelitvijo čina (t.im. asimilacijski čin), ki ustreza funkcijam članov odporneškega gibanja, ali pa zagotoviti ugodnejših pokojninskih pogojev za upokojitev. Poleg tega se jim zagotavljajo nekatere denarne ugodnosti in ugodnosti na področju zdravstva. Iz posebnega varstva prostovoljcev odpora so izključene osebe, ki so bile obsojene zaradi kolaboracionizma.

Avstrijska zakonodaja šteje osebe, ki so se z orožjem ali neoborožene borile za neodvisno in demokratično ureditev Avstrije proti idejam in ciljem nacional-socializma od 05.03.1933 do 09.05.1945, kot žrtve boja za svobodo in demokratično Avstrijo. Tem in nekaterim drugim kategorijam (žrtve političnega pregona) se zagotavljajo posebne ugodnosti na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pri vzpostavitvi in podpiranju eksistence, pri dodelitvi in oddaji stanovanj, gradbenih zemljišč ipd., na področju obveznosti plačevanja davkov in pri zagotavljanju popolnega zdravstvenega varstva.

Nemška zakonodaja ureja predvsem področje varstva svojih vojakov, vojaških invalidov nemških vojnih ujetnikov in poravnavo nacional-socialističnih krivic v sistemu socialnega varstva žrtev vojne.

Veteran: Vojna za samostojno Slovenijo in priprave na obrambo so se pričele mnogo prej, kot je za status veterana določeno v Zakonu o vojnih veteranih. Kdaj bo ta status priznan tudi članom Maneverske strukture narodne zaščite oz. ali bo po vašem mnenju sprejet predlog iz druge(2) obravnave oz. ga podpirate?

g. D. Lah: Novi 3. člen ureja status vojnega veterana osebami, ki sicer niso opravljale vojaške dolžnosti v vojni ali vojaški agresiji na Republiko Slovenijo v času od 26.06. do 18.07.1991, kar je pogoj za priznanje statusa veterana po 1. členu zakona, vendar jim je zaradi pomembnosti njihove dejavnosti in aktivnosti pri

pripravi in organizaciji obrambe Republike Slovenije pred vojaško agresijo, potrebno priznati status in pravice vojnega veterana. Gre za člane predsedstva Republike Slovenije ter člane republiške koordinacijske skupine in podskupine, ki so to dolžnost opravljali v času vojaške agresije na Republiko Slovenijo ter organizatorji MSNZ, ki so do izdaje ukazov bivše JLA o razorožitvi TO RS dne 17.05.1990 do začetka vojaške agresije na RS dne 25.06.1991 opravljali dolžnosti organizatorja MSNZ, ne glede na to, ali so bili v času vojaške agresije na RS še vključeni v orožen odpor ali ne. Po drugem odstavku tega člena je vojni veteran tudi oseba, ki je po nalogu organizatorja MSNZ v obdobju od 17.05.1990 do 26.06.1991 neposredno izvajala naloge NZ (pripadnik MSNZ), med katerim je šteti hrambo orožja, streliva in drugega vojaškega materiala v ilegalnih prostorih oz. lokacijah ter izvajanje obveščevalne in protiobveščevalne dejavnosti za cilje obrambe in varnosti Republike Slovenije.

Veteran: V zadnjih mesecih so javnost pretresale t.i. afere Vič in Holmec, parlamentarna preiskovalna komisija v javnost še ni podala rezultatov, celo sodišča so opročala obtožbe, za katere je vsem veteranom jasno, da so leta '91 delovali proti naši državi in plebiscitu. Vaš komentar?

g. D. Lah: Z afero Vič-Holmec se je ukvarjala interna preiskovalna komisija MNZ, t.i. »Gričarjeva komisija«, ki je s svojim delom tako rekoč zaključila, glavne ugotovitve je že podal tudi generalni direktor policije g. Podvršič in istočasno tudi predlagal določene ukrepe ministru za notranje zadeve. Po dosežaj znanih podatkih in ocenah naj bi šlo za »spopad« ali nesoglasja znotraj MNZ. Afera Vič-Holmec je namreč prerasla v afero MNZ, katere glavni dosežek je ta, da je policija dodatno izgubila na ugledu in izgubila tudi del kredibilnosti. Skratka tisti, ki so bili kreatorji notranjih intrig, očitno niso razmišljali o negativnih posledicah, ki jih s svojim načinom dela lahko povzročijo policiji in v skrajnem primeru tudi državi. Kajti najslabše za državo in njene institucije je, da ji ali jim državljeni ne zaupajo ali ne verjamejo več.

Veteran: Kje in kdo so po vašem mnenju politične ali druge sile, ki imajo težnjo izničiti prispevek posameznik in posameznikov v vojni iz leta 90/91, s tem pa ovirati delo ZVVS ?

g. D. Lah: Prispevka vseh struktur državljanov, organiziranih v službah in dejavnostih ali prostovoljcev, se ne da zanikati. To je bilo tedaj nedvomno doljno in v pogumno delo, takrat razumljeno tudi kot državljanska, pri mnogih celo poklicna dolžnost. Vendar pa je potrebno pri tem opozoriti tudi na dejstvo, da bi lahko pretirana širitev pravic, ki bi presegala vsebinski namen zakona o vojnih veteranih, v javnosti celo ogrozile moralno vrednost statusa vojnega veterana. Zato je, po mojem mnenju, izredno pomembno, da se veteranskim organizacijam omogočijo normalni pogoji za delo in funkcioniranje, le-te pa se morajo obračati k svoji vsebini in svojemu namenu ter na ta način

omogočiti vsem vključenim ali vključenim, da zadovoljijo svoje interese ter jim pomagati pri uveljavljanju njihovih pravic.

Veteran: Kdaj bomo torej Veterani vojne za Slovenijo lahko ponosni na svoja dejanja v letu 90/91?

g. D. Lah: Ponos je nekaj, kar človek nosi v sebi. Dejanja, ki so bila izvedena v pred in med vojni za Slovenijo, imajo že sama po sebi takšno veličino, da

aktivne udeležence lahko navdajajo s ponosom. Vsi tisti, ki smo bili takrat vključeni v ohranitev s plebiscitom sprejete odločitve o samostojnosti Slovenije, smo lahko in prav gotovo smo ponosni na svoja dejanja. Ta naš ponos ima svoj temelj-to je domovina, ki jo sestavljajo vsi tisti, ki so zanjo žrtvovali svoje življenje in s tem zavezali nas žive, da jo nadaljujemo.

R. Zorko

PRAVNI NASVETI

(Odgovorja dipl. iur. Drago Bitenc)

Vprašanje:

V reviji "Veteran vojne za Slovenijo" sem zasledil vaše pravne nasvete. Zanima me Vaš odgovor na naslednje vprašanje: Imam status veterana vojne za Slovenijo. Star sem 56 let in sem prijavljen na Zavodu RS za zaposlovanje od 28. decembra 1998. Mesečno prejemam cca 65.000 SIT finančne podpore s strani zavoda, žena pa je brez dohodkov. Imava samo katastrski dohodek 3.400,00 SIT. Kakšni so pogoji za pridobitev veteranskega dodatka, če mi pripada in kako se izračuna? Najlepša hvala za odgovor.

Friderik Rezar

Odgovor:

Izračunavanje upravičenosti do veteranskega dodatka je v pristojnosti upravne enote, kjer imate prijavljeno svoje stalno prebivališče. Veteranski dodatek je kot pravica vojnega veterana opredeljen v členih 8.-12. Zakona o vojnih veteranih, Ur.l. RS. št. 63/95. Odmerna je odvisna od tega, ali na družinskega člana dosegate določeno višino dohodkov. Svetujem Vam, da se pisno obrnete neposredno na Upravno enoto - pristojni referat za vojne veterane in vojno invalide.

Vprašanje:

V osamosvojitveni vojni sem bil s sklepom Izvršnega sveta občine Idrija imenovan v vojno poverjenišvo za družbene dejavnosti kot vodja poverjenišva. Dodeljena mi je bila tudi osebna orožje. Oboje je razvidno iz dokumentov, ki jih prilagam. Na mojo zahtevo mi je Uprava za obrambo Nova Gorica - Izpostava Idrija, izdala člansko izkaznico vojnega veterana. Upravna enota Idrija, Oddelek za obč. upravo, druge upravne naloge in skupne zadeve, pa mi je z odločbo mojo zahtevo zavrnil. Na odločbo sem se pritožil 18/2-1998, vendar do danes nisem dobil odgovora. Kopije pritožbe nimam, vendar sem se pritožil glede na 1. člen zakona, ki pravi, da je vojni veterani tudi tisti, ki je na podlagi odločitve pristojnega organa vključen v orožje upor. Odgovora na pritožbo ni. Sprašujem vas naslednje:

1. Ali mi pripada status vojnega veterana v celoti (vpis delovne dobe...po zakonu)?

2. Ali organ, ki me je vpoklical in oborožil "ni pravi" in sem hodil oborožen po terenu z vrsto nalog, ki jih sedaj ne bom navajal, nezakonito ali še celo kaj hujšega?

3. Kaj naj naredim z izkaznico vojnega veterana?

4. Ali naj odstopim zadevo varuhu človekovih pravic?

5. Ali je smiselno sprožiti upravni spor - glede 1. člena Zakona, če je organ, ki me je imenoval sporn in zato ni pozitivnega odgovora. Vendarle, če te organ, najvišji v takratni občini, vpokliče in oboroži, bi smiselno vendarle ta dikcija člena morala zagotavljati status, ki si ga birokrati napačno razlagajo, navzlic vsem zakonom o upravi pa zavlačujejo z odločitvijo. V smislu posredovanja in odgovora lepo pozdravljeni.

Mirko Kostanjšek

Odgovor:

Iz dodatno prejete dokumentacije je razvidno, da gre v Vašem primeru za dve različni zadevi. Od izpostave za obrambo Idrija ste prejeli člansko izkaznico Združenja veteranov vojne za Slovenijo, kar ni enako kot pridobitev statusa vojnega veterana. Članstvo v ZVVS je članstvo v društvu, ki deluje v skladu s Statutom. Drugo pa je negativna odločba Upravne enote Idrija za pridobitev statusa vojnega veterana, zoper katero ste se po Vaših navedbah pritožili. Prvi nasvet je ta, da od drugostopnega organa (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve) pisno zahtevate izdajo odločbe o pritožbi, ker je že preteklo več ko 60 dni od pritožbe. Ko boste prejeli pisno odločbo, imate pravico do upravnega spora, če se z odločitvijo ne boste strinjali. V kolikor Vam drugostopni organ ne bo odgovoril, lahko spor sprožite neposredno zaradi molka upravnega organa. Na Ustavnem sodišču v tej fazi verjetno ne bi mogli vložiti pritožbe, ker odločitev prvostopnega organa še ni dokončna, prav tako bi verjetno Ustavno sodišče konkretni primer ne bi obravnavalo kot kršitev z Ustavo zagotovljenih temeljnih pravic in svoboščin.

Vprašanje:

Imam potrdilo, da sem kot voznik transportnih sredstev v času vojne za Slovenijo od 27.06.1991 do

07.07.1991 opravljal dežurstvo z vozilom ULT 160, kot pomoč pri nastavljanju in odstranjevanju protitankovskih ovir, v vojaški knjižici pa nimam tega vpisanega. Dobil sem samo člansko izkaznico od Združenja veteranov vojne za Slovenijo. Zanima me, kako ne morem postati član veteranov, čeprav sem bil z vozilom udeležen v vojni za Slovenijo. Za odgovor se vam v naprej zahvaljujem.

Vrh Vojteh

Odgovor:

Članstvo v ZVVS ne pomeni avtomatične pridobitve statusa vojnega veterana. Svetujem Vam, da stopite do pristojnega oddelka za obrambo na Upravni enoti, kjer imate prijavljeno stalno prebivališče. Tam pisno zahtevajte vpis udeležbe v vojni v vojaško knjižico. V kolikor vpisa ne boste dosegli, imate pravico do pritožbe zoper negativno odločbo na drugostopni upravni organ - Ministrstvo za obrambo.

ZDRUŽITEV - KDAJ?

Ideja nastanka veteranske organizacije vojne za Slovenijo v letih 1990-1991 je pojmovala novotvorno organizacijo, ki bi združevala aktivne udeležence in udeležence iz vseh sodelujočih struktur ter tudi v organizacijskem smislu predstavljala podobo takratne organiziranosti.

Stanje, ki je nastopilo v praksi po ustanovitvi dveh ločenih veteranskih organizacij iz enega obdobja smatramo kot nenaravno in nesprejemljivo. Bistvo kvalitete takratne organiziranosti je bilo izraženo ravno v povezanosti vseh razpoložljivih potencialov, vodstvo pa združeno v okvir skupnih koordinacij. Zaradi navedenega je edino logično, da se obe organizaciji združita v novotvorno veteransko organizacijo udeleženk in udeležencev priprav in vojne za Slovenijo iz let 1990-1991.

Na podlagi navedenih dejstev je predsedstvo Združenja veteranov vojne za Slovenijo na svoji 6. seji vnovič obravnavalo problematiko povezovanja z drugimi veteranskimi organizacijami v Sloveniji in sprejelo naslednji sklep, ki bo predstavljal naše vodilo za pove-

zovanje:

-V bodoče vidimo svoje delovanje v okviru skupne krovne organizacije udeleženk in udeležencev priprav in vojne za Slovenijo 1990-1991, ki bi jo tvorili na enakopravnih osnovah dve osnovni komponenti - ZVVS in SEVER. K povezovanju se pristopi fazno, kar pomeni, da bo morebitno združevanje oziroma povezovanje z drugimi veteranskimi organizacijami v Sloveniji mogoče šele po predhodni združitvi ZVVS in SEVER.

Sočasno Vas seznanjamo, da smo se odločili slavnostno obeležiti z državno prireditvijo 10. obletnico nastanka obrambno varnostnega projekta MSNZ, ki bo 17. maja 2000. Menimo, da bi bilo zgodovinskemu spominu na ljubo, da bi to prireditev organizirali in izvedli skupno v okviru novotvorne organizacije in bili skupaj, kot smo bili pred 10 leti, ko je bilo potrebno obraniti našo domovino.

Predsedstvo ZVVS

Predsednik Srečko Lisjak

ZVVS OD USTANOVITVE NAPREJ

(8. DEL)

Kolikšna je cena lastnega spoštovanja veterana vojne za Slovenijo in člana ZVVS? Je mogoče, da nekdo, ki se je zavestno odločil izpostaviti lastno življenje, po nekem času za ceno morda upokojitve, položaja v službi ali kakšne druge ugodnosti, na to pozabi in s tem zanika svojo odločitev v usodnem času, ter začne početi tisto, kar počno oni, ki jih ni bilo zraven oziroma so osamosvojitvi odkrito nasprotovali? Ali pa je bil morda vstop v ZVVS samo fasada za prikritje drugačnih gledanj na dogodke ter lajšanje lastnih slabih občutkov? Na ta vprašanja si bo moral marsikdo sam odgovoriti prej, preden mu bo nekdo postavil neprijetno vprašanje. Slednje pa se bo zagotovo zgodilo, saj Slovenci nismo taki, da bi dopuščali drugim, da se kitijo z našim perjem, mar ne? Koliko afer Holmec in Medvedjek bo še potrebno, da si bomo pogledali v oči in v lastnih vrstah naredili red? Dragi prijatelji, med nami so tudi taki, ki so člani ZVVS zaradi »višjih interesov«.

Zivimo v ustavno deklarirani demokraciji, vendar pa je potrebno razmisлити, ali lahko res vsak vetri in oblač, kakor mu ljubo, ko nanese beseda na vojno za Slovenijo 1990 in 1991.

Povejmo na glas, kdo so tisti, ki nas blatijo in omalovažujejo in povejmo tudi na glas, kdo so tisti med nami, ki tako početje če že ne podpirajo, pa tolerirajo. Ali vas je še kaj takih, ki si to upate? Če je, potem sporočite to voljo na sedež ZVVS, da bomo v tako »prikljubni« strokovni službi vedeli, za koga delamo, ali za ljudi, ki so soustvarjali samostojno in neodvisno Republiko Slovenijo ali za take, ki se samo pod okriljem črede upajo blejati, ko jim kak pastir naroči kaj in kdaj in želijo biti pomembni v svojih sredinah.

Evidentno je, da na organih ZVVS nekateri

posamezniki pri uveljavljanju »lastnih interesov« (ki jih prikazujejo kot interese sredine, iz katere prihajajo), diskutirajo brez moralnih in etičnih zadržkov ter brez kakršnegakoli spoštovanja do drugih. Kako si sicer pojasniti odstop dveh članov predsedstva (eden predsednik komisije za SFO) v zelo kratkem času? Kako je mogoče, da lahko o sredstvih pobrane članarine za leto 1998 diskutira nekdo, ki v letu 1998 sploh ni poravnal članarine in se dela norca iz vseh ostalih, ki so članarino poravnali? Ali pa vsako leto moralizira na Glavnem zboru nekdo iz sredine, ki se sploh ni sposobna sestati.

Dostave vročih informacij o raznih grozotah in ZVVS nekaterim medijem sploh ne bi posebej komentiral, saj kažejo na karakter in osebnost člana(ov) ZVVS, ki se ukvarjajo s tem športom. Po vsebini zapisov v medijih pa tudi ni težko uganiti, kdo bi lahko to bil. So pa v funkciji poskusa deskreditacije ter poskusa vnosa razdora v organizacijo. Kdor ne spoštuje odločitev organov ZVVS je bolje, da se izpiše iz ZVVS. Bolje danes, kot jutri. Ne zatiskajmo si oči. Zelo močne so tendence posameznih sredin po deskreditaciji »strokovne službe« in »vodstva«. Samo na žalost so te »motnje« nastale zunaj ZVVS in jih nekdo kot poslušne kuža prenaša v našo organizacijo. Zelo sem počaščen, da nam nekateri pripisujejo tak pomen, pa čeprav z negativnim predznakom. To samo potrjuje dejstvo, da ravnamo pravilno. Vendar, kar je res, je res. Večina dela in idejnih projektov se opravi in pripravi na sedežu v Ljubljani. In za trud ter potrpežljivost se sodelavcema javno in iskreno zahvaljujem!

Ko sem v predzadnji (šesti) številki samo bežno omenil lokalno politikanstvo, ki se že kaže v ZVVS, so bile reakcije nekaterih izredno burne. Povzel sem nekatera zapažanja enega od političnih tednikov. Ampak gospodje-tovariši, dejansko je prisotno politikanstvo, pa če si Vi to želite priznati ali ne. In želja po lastni pomembnosti tudi, da ne bo pomote. Članstvo resnično ni obveščeno, kaj se dogaja na sejah predsedstva ZVVS in še kje.

Pungartnikova izjava o »martinčkanju« je samo eden od delcev mozaika, s katerim se meri odzivnost in homogenost veteranske populacije. Nič ni bila izjava potegnjena izven konteksta, kar v kontekstu je bila! Vrednostno omalovaževanje vojne za Slovenijo je bila iztočnica za nasprotovanje določbi zakona, ki bi vsem veteranskim organizacijam dale enako izhodišče glede financiranja. Nekateri glasnejši člani ZVVS pa vseeno niso našli časa ali pa poti do Medvedjeka. Zakaj?

Ena od pomembnejših odločitev predsedstva ZVVS je bilo sprejetje stališč glede povezovanja z ostalimi veteranskimi organizacijami. Na kratko – prvotno se bomo povezovali z združenjem Sever. Ko bo ta proces zaključen – z ustanovitvijo krovne veteranske organizacije iz vojne za Slovenijo 1990-1991, bo mogoče razmišljati o morebitnih nadaljnjih povezovanjih. Potrebno je razlikovati med povezovanjem in sodelo-

vanjem. ZVVS sodeluje z vsemi veteranskimi organizacijami doma in v tujini, ki jim je skupen patriotizem ter bojevnost. Povezovali pa se bomo s tistimi, s katerimi imamo skupne temelje ter skupne interese – tako v času kot tudi v denarju.

Ne boste verjeli, koga so predstavili gospodu Clintonu, predsedniku Združenih Držav Amerike, iz populacije vojnih veteranov Republike Slovenije? Samo gospoda Dolničarja, predsednika ZZZB NOB. Samo, on je bil na Brdo povabljen zaradi zadeve »ameriški padalci« v drugi svetovni vojni, da ne bo kdo kaj drugega mislil. Udeleženci vojne 1990-1991 seveda tega ne razumejo, saj so naivno mislili, da je gospod Clinton v svojem govoru mislil na njih, ko je govoril o osamosvojitvi v letu 1991. Zakaj nista predsednika veteranskih združenj zadnje vojne prišla na Brdo, ne vem. Morda ju pa niso niti povabili.... Me je pa sram, to priznam. Približno tako sem se počutil, kot bi se pri krstu svojega otroka počutil nekdo, ko je župnik poklical sosedo, naj kot oče pridrži dete in ne njega.

Še dve besedi okrog nesojene zunanje proslave ob Dnevu državnosti 25.06.1999. Tolikokrat že dolgo nisem videl Vlade palače, kot te dni. Vsaka čast podpredsedniku Vlade, da se je spustil v zadevo, čeprav so mu jo kasneje zablokirali kar v vladnih službah – neka služba za protokol se mi zdi. Eno je kot pribito – če bi se strinjal s predlogom, da sta govornika poleg obeh predsednikov veteranskih zvez tudi oba operativna nosilca MSNZ, bi proslava bila, pa čeprav ob svečah. Ampak tako hitro zblizevanje med Severjem in ZVVS pa tudi ni na mestu.

Tega gospod podpredsednik ni predvidel, vendar je bilo po pozitivni ideji po Vladnih sobanah začutiti burjo in hladen piš. Hvaležen sem gospodu državnemu sekretarju Lahu, da je Vlada upoštevala moj predlog in denar namenila za svoje padlih. Vsaj ena konkretna korist je bila od sprehajanja na Vlado in nazaj. Ostalo so pa tako nepomembni folklorni detalji... Kdor zna v treh dneh kljub 5,5 MIO SIT skupaj spraviti kvalitetno proslavo, vredno takega dogodka, kapo dol. Morda kakšen, ki bi bil plačan za tak projekt v višini 25.000 nemških mark, morda pa tudi tak ne. Veterani smo bili teden dni prej pripravljeni izvesti kvalitetno proslavo, vednar takrat »še ni bilo denarja«. Bo pa naslednje leto pravočasno, so rekli. Tole sem zato zapisal, da bomo lahko pokazali, da nismo pozabili na obljube.

Tako je bila samo proslava v CD. In mladi borci so se ponovno izkazali. Oba predsednika veteranskih organizacij 1990-1991 sta si v enem dnevu uspela priboriti karte za prvo vrsto. Protokol ju je namreč v začetku postavil v deveto vrsto. Tri leta sta dobivala karte za prvo vrsto. O ti stari, zlati časi ...

Drago Bitenc, dipl.iur.
generalni sekretar ZVVS

VETERANOV DOPISNIK

DOBRO STE OPRAVILI FANTJE ...

Iniciativni odbor ZVVS Dolenjske je v nedeljo, 23. maja na Medvedjeku pripravil srečanje veteranov in udeležencev spopada na Medvedjeku '91, kjer je preko 2000 osamosvojiteljev izrazilo ogorčenje nad izjavo poslanca DŽ in trebanjskega župana C.M. Pungartnika. Na željo mnogih objavljamo govore pritrjene po magnetofonskem zapisu.

Borut USENIK, **predsednik** **iniciativnega odbora**

V zadnjih nekaj letih smo priča vrsti deskreditacij, potvarjanj in omaloveževanj bojev za osebnosti RS leta '91. Dobro se spomnimo izjav, da v Sloveniji ni bilo vojne, da so to bili le oboje konflikti, nato poskus obtožbe predsednika ZVVS Srečka

Lisjaka za vojna hudodelstva, afera Vič in Holmec in nenazadnje sončenje in poležavanje teritorialcev na Medvedjeku. Katera bitka oz. «kateri izlet» teritorialcev in policistov bo naslednji v nizu deskreditacij: Krakovski gozd, Rigonce, Trzin, Brnik, Škofije?? Kateri!? Osamosvojitveni izlet je žal terjal med teritorialci, policisti in civilisti žrtve v Sloveniji. Vojna v Sloveniji je torej bila, ne pa nepomembno puškarjenje, kot jo nekateri predstavljajo. Veterani vojne za Slovenijo dolenjske pokrajine in ostali udeleženci imamo takšnih potvarjanj zgodovine dovolj, zato smo se zbrali na Medvedjeku mesec dni pred obletnico tega boja in osmo obletnico samostojnosti Slovenije, da javno povemo resnico o osamosvojitveni vojni in spopadu na Medvedjeku.

Albin GUTMAN, **poveljnik TO** **Dolenjske 90/91**

28. junija '91 je na tem mestu zagrmelo orožje. Eksplozije topovskih in letalskih izstrelkov so pokrila pobočja Medvedjeka. Nedaleč od tukajšnjega pomnika so umirali ljudje. Miru je bilo konec, začela se je vojna in naša prva večja bitka. Sporočilo takratnega Republiškega

štaba za TO in koordinacijske skupine Dolenjske se je po koncu bitke na kratko glasilo: - Dobro, dobro ste opravili fantje, tam na Medvedjeku! Četitamo! Tako je bilo leta '91, kaj pa dandanes? Očitki, deskreditacije posameznikov-udeležencev vojne za Slovenijo, enot TO, Policije in vojne za Slovenijo nasploh. Zato udeleženci vojne za Slovenijo, zlasti vsi tisti, ki smo na Medvedjeku resnično bili, protestiramo proti vseh neresničnim in žaljivim izjavam, zlasti ob izjavi »martinčkovanja na Medvedjeku«. Izraziti protest, opozoriti in pojasniti, smo dolžni vsem tistim, ki bodo nekoč prebrali zapise o osamosvojitveni vojni za Slovenijo, predvsem zaradi vseh ranjenih v bitkah, zaradi naših družin, nenazadnje so to dolžni sami sebi. Predvsem pa smo to dolžni storiti zaradi Franca URŠIČA, za katerega se je življenje končalo 28. junija '91 na teh pobočjih in zaradi vseh tistih, ki so v vojni za Slovenijo izgubili svoja življenja. Slava jim, mir ter spoštljiv spomin.

Pripadniki takratne TO Dolenjske, ki je vključevala občine Brezice, Črnomelj, Krško, Kočevje, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje, so v vseh bitkah, in teh na Dolenjskem ni bilo malo, dosegle pomembne uspehe in vse svoje naloge izpolnile, na kar smo lahko opravičeno ponosni. Medvedjek je bil naša prva večja bitka, v času, ko se je vojna za Slovenijo šele razplamtevala. Tistega dne je bila to edina kolona JA, ki ni dosegla svojega cilja, tudi kasneje ne, kot tudi ne nobena enota jugo-armade na Dolenjskem, od prvih spopadov pri Pogancih in Rigonceh do zadnje bitke na Prilipah. Za vse pripadnike TO in Policije je bil prvi oboje spopad z jugo-armado neposreden in krut prehod iz vsakdana v boj, resničen boj in situacijo, kjer je bilo posameznikovo življenje izrazito ogroženo. Ogroženost lastnega življenja je bila tiste dneve prvič doživeta z vso silovitostjo, ki je značilna za boj, in ki se ji ni bilo mogoče izogniti. Vsak po svoje je takrat premagoval strah in izkazoval pogum. Toda, cilj je bil dosežen, naloga izpolnjena, boj s kolono pa zaključen v Krakovsem gozdu. Zaplenjena bojna vozila so bila takoj uporabljena v TO, danes pa jih srečate v enotah SV, prepoznate pa jih lahko po izrisanih bojnih znakih Poganci, Medvedjek in Krakovski gozd.

Srečko LISJAK, **predsednik ZVVS**

Moralni pogum je najbolj spoštovana in iskana kvaliteta vsakega človeka, je dejal legendarni vojskovodja general Patton. Prav nastop in izjave demokratično izvoljenega poslanca dokazujejo to misel in moram si priz-

nati, ima pogum blatiti, zaničevali in omaloževati tiste, ki so odbranili samostojno Slovenijo. Z moralnega vidika, pa so takšne izjave najbolj milo rečeno žaljive. Še bolj zaskrbljujoče je to, da s svojimi izjavami ni osamljen. Od leta '91 lahko zasledimo nenehne gonje proti osamosvojiteljem, začelo se je z vračanjem poraženih generalov, s spiranjem krivde in odgovornosti s tistih prodanih duš, ki so si umazali roke nad lastnim narodom, nadaljevalo se je z zmanjševanjem dosežkov in uspehov akterjev osamosvajevanja, opravičevanjem postopkov JA, pisanjem najrazličnejših zaničevalnih knjig, članov in nato z različnimi aferami, od Haaskega sodišča in Rožne doline preko Viča, Holmca do današnjega Medvedjeka, da ne govorimo o vseh podtikanih tako v državnih institucijah kot družbi nasploh. Prav zadnji aferi sta najbolj žalostni in zaskrbljujoči. V afero Holmec je vtkana državna institucija, v aferi Medvedjek pa nastopa od tega naroda demokratično izvoljena javna osebnost v najvišji demokratični instituciji RS z besedo zaničevanja in sramotenja. Sprašujem se, kje so meje človeškega razuma in moralne človeške etike za take sramotne izjave in kje so bili vsi tisti gospodje in gospe, ki sedaj stresajo svojo jezo in zlobo na tiste, ki so jim obranili državo, svobodo in samostojnost, prvič v zgodovini Slovenstva. Verjetno so se resnično sončili nekje daleč od bojev, ognja, dima, krvi in smrti. Zato jih pozivam: PUSTITE NAM SPOMINA! Naš spomin je čist, težak, vendar ponosen. Svoj spomin, delo in misli usmerite v dobrobit Slovenstva. Preden pa boste morda še kdaj, v kar žal ne dvomim, nadaljevali s takšnimi in podobnimi dejanji, se spomnite naslednjih besed: »Boljše je blatno telo, kakor blatna duša!« Prav tako se zavajajte, da država, ki se ne uči in ne spoštuje preteklosti, ima bedno sedanost in nikakršno bodočnost. Vedno bolj je zaslediti cinizem v nastopih raznih predstavnikov vej oblasti in organov. Govori se od 10-dnevni vojni, medijski vojni, premalem številu mrtvih, premajhnih razdejanjih in podobnih trparijah. Vsi ti osebki ne vedo, da je že v enkratnem in neponovljivem projektu MSNZ 90/91 bilo potrebno imeti obilico razuma in poga, da je iz tega projekta nastala TO in SV, ki je, preprosto povedano, zmagala popolno in dokončno.

Davorin BRATUŠ,
predsednik Zdrúženja
SEVER

Zadnjih nekaj dni se sprašujem, kaj se dogaja v naši mali deželi na sončni strani alp. Kolesa zgodovine so se zavrtela z bliskovito naglico. To, kar se je dogajalo veteranom II. SV pred nekaj leti, se očitno danes, komaj 8 let po osamosvojitvi, dogaja z

nami teritorialci, policisti in drugimi državljani, brez

katerih neodvisne in demokratične Slovenije ne bi bilo. Najprej je javnost pretresla Bela knjiga, ki je resnica na ljubo bila sestavljena v tujini, bolj skrb vzbujajoče so bile knjige znanih ali manj avtorjev, ki so v večini nestrokovno in neargumentirano pisali o dogodkih 90/91, razen svetlih izjem, pa so pisarje prinesle razdor, in obrekovanja. Analize v Zdrúženju Sever so pokazale vedno enake zaključke, namreč, da si posamezniki žele pridobiti politične točke, na hrbtih nas-veteranov osamosvojitvene vojne. Brezpredmetno se nam zdi znova in znova povdarjati in dokazovati, da je bila v Sloveniji leta '91 vojna dolga dolgih 10 dni. Tisti, ki smo jo doživeli na svoji koži, to vemo. Organizatorji MSNZ tudi vemo, kako temeljite so bile priprave nanjo. Štejem si v čast, da sem lahko sodeloval v pripravah na osamosvojitve in v vojni za Slovenijo, ki je bila tudi zato morda dolga samo 10 dni.

Pred shodom so me prijatelji iz ZVVS prosili, naj jih člani Zdrúženja Sever podpremo. Ne bomo vas podpivali, ker za to ni potrebe. Skupaj smo bili včeraj, skupaj smo danes in ostanimo skupaj tudi jutri. Ne dovolimo, da nas najprej nekdo v jasnosti ožigosa, potem pa nas drugi hite braniti. To zmoremo tudi sami. Mnogokrat smo že dokazali, da znamo stati ponosno in pokončno. Na klevete in slabo izbrane besede, ki mečejo slabo luč ne samo na nas veterane, pač pa tudi na našo mlado državo, ne reagirajmo čustveno, kajti tisti, ki so nas oblatili, čakajo samo na našo napako. Bodimo strpni in predvarni in z argumenti dokažimo nasprotno. Če smo storiли napako to povejmo in tako razorožimo tiste, ki jih iščejo, delajo iz njih afere in preusmerjajo pozornost javnosti. Prepričan sem, da nihče med vojno za Slovenijo ni delal napak namenoma, pač pa v dobri veri, da dela prav. Znan pregovor pravi, da je po bitki lahko biti general. Očitno je to še lažje, če te v bitki sploh ni bilo. To imejte v mislih tisti, ki pišete in govorite o osamosvojitveni vojni. Polagam vam na srce, ne igrajte se z našimi čustvi in izbirajte besede.

Stotnik Franček SMRDU,
poveljnik
Određa TO,
udeleženec bojev na
Medvedjeku

Da sem stopil na ta govorniški oder me je bolj kot izjava, da smo se na Medvedjeku martinčkali in sončili, vzpodbudila trditve prevega človeka Občine Trebnje, ki sem jo prebral v Dolenjskem listu, da je povedal le to, kar se je resnično dogajalo. Še sam, bil sem na Medvedjeku prisoten od vsega začetka, ne morem z vso gotovostjo trditi, kaj vse se je dogajalo, lahko pa zatrdim, da se takratni pripadniki TO na tem pobočju niso ne martinčkali ne sončili.

Jurišni odred, kateremu sem poveljeval, je prišel na to

mesto kot prvi in po začetnih pripravah smo začeli zapirati prehod na Medvedjku. Poslani smo bili z nalogo, da na Medvedjku postavimo zaporo in preprečimo napredovanje kolone JA z borbenimi vozili proti Ljubljani. Začuden pogledi domačinov, ki so odhajali na delo, ki so v ranih jutranjih urah morali peljati skozi zaporo, so kazali na to, da se ne zavedajo in ne vedno, da gre zares. Dokončno smo prehod zaprli, ko so delavci cestnega podjetja položili okoli 1500 kg eksploziva na most in pod njim. Pričeli so se nabirati kamioni, osebna vozila in avtobusi, ki niso mogli več nadaljevati poti ne proti Ljubljani niti Novemu mestu. Prihod vojske na eni strani in vedno večja agresivnost šoferjev kamionov so situacijo pripeljali do te meje, da smo uporabili vso energijo za ohranitev mirne krvi, da ni prišlo do neljubih incidentov. Zelo budno so vsak naš korak na zapori spremljali tudi tuji novinarji, kjer smo dokazali stopnjo naše slovenske kulturne zrelosti. Razvoj dogodkov je tekkel v smeri zaostrovanja z vojaško transportno kolono. Dobro se spomnim grožnje šoferja kamionov, ki je grozil s pokolom naših fantov na položaju. Vroč poletni dan, deževna noč in stopnjevanje pričakovanja na spopad je vplivalo tudi na stopnjo borbene pripravljenosti. Ne glede na to, je naslednji dan po dveh neuspeših pogajanjih prišlo do oboroženega spopada med JA in TO, ki je na naši strani zahteval smrtno žrtev in 5 ranjenih. Nalet letal in njihovo raketiranje je dodalo še nove žrtve, kjer je padel domačin Velikega Gabra Franc Uršič. Ne glede na to, da so zaporedni letalski napadi povzročili umik teritorialcev z Medvedjeka, koloni JA naloga ni uspela in svojo klavno pot je končala v Krakovskem gozdu. Osebo sem prepričam, da smo teritorialci s preprečitvijo preboja transportne kolone na tem pobočju v smeri Ljubljane, kljub težavam uspešno izvedeli zaukazano nalogo. Leta '91 smo branili Slovenijo, danes branimo Medvedjek.

Tone KRKOVIČ,
organizador in načelnik MSNZ 90/91

Bilo je že toliko povedanega in pojasrjenega, da je vsakemu pravemu -martinčku- jasno, da se je tu odvijal del veličastnega boja za samostojno Slovenijo, ki smo ga družno bili slovenski vojniki in slovenski policisti v tesnem sodelovanju s civilnimi strukturami, enotni, kot še nikoli v zgodovini. In tako je bilo povsod po Sloveniji. Če to kakšni gnidi ni ali noče biti jasno, se mi ne zdi nič čudnega, kajti ta žival slavi bolj po zanikrnosti kot bistrosti in tudi njena družba ne slavi po zgledni higieni.

Odkrito pa si moramo priznati, da smo si za marsikaj kar se nam danes dogaja, krivi sami. Veliko smo k temu prispevali s pretirano skromnostjo in potrpežljivostjo, s

prizvokom rahle naivnosti, češ da vse slabo ne meri k najhujšemu. Temu ni tako, saj so stvari pripeljane tako daleč, da zahtevajo bistveno zahtevnejši pristop. Očitnejši so naslednji primeri:

- mnogi dnevi in prazniki, ki pomembneje opredeljujejo slovensko osamosvojitve se tako rekoč ne obeležujejo in ni zaznati interesa države in njenih institucij, da bi se le-ti obeležili, kot se spodobi
- učno vzgojni programi vojaških šol in vojakov na služenju vojaškega roka zelo pomanjkljivo in površno obravnavajo priprave in vojno za samostojno Slovenijo, kljub temu, da so priprave in vojna za samostojno Slovenijo z vidika čistosti motivov in stopnje doseženega dejanskega cilja najsvetlejši in najuspešnejši politično-vojaški projekt MSNZ v vsej narodovi zgodovini
- ob dnevu Slovenske vojske je predsednika ZVVS protokol poseedel v četrto vrsto, ampak nismo tako nori, da ne bi vedeli, kaj to pomeni
- na vodilnih mestih v SV je prava redkost najti nekoga, ki je bil aktivni udeleženec priprav in osamosvojitvene vojne

Prišel je čas, ko tako ne gre več naprej, vse tolerance dopustnega so izčrpane. Dovolj nam je zaničevanje nas in našega boja za samostojno Slovenijo. Smo na dobri poti k združitvi veteranov vojne za Slovenijo in policijskega Združenja Sever v enovito organizacijo, ki bo našo moč krepko povečala. Odločni koraki v tej smeri so se pokazali na Holmcu in so vidni tudi danes. Stopimo skupaj, kot smo znali to narediti leta 90/91 in uporabimo vsa demokratična sredstva ter pomagajmo udeležiti projekt demokratične Slovenije, v kateri bomo imeli veterani-udeleženci priprav in vojne za Slovenijo 90/91 takšen položaj, ki nam napram našim zaslugam tudi pripada.

Vinko BEZNIK,
koordinador pri organizaciji MSNZ 90/91

Spet se je ponovilo, politika se je, kot že neštokrat, vtaknila in nekaj v kar se ne bi smela. Ni mi jasna neznosna lahkotnost, s katero govorijo o dejanjih leta 90/91, ki so odločala o usodi slovenske države. Ponovim naj le osnovno dejstvo: naša

vojna je trajala od maja 90 do oktobra 91. Čeprav je bil le kratek čas obeležen z oboroženimi spopadi, je bil tudi ves ostali čas v pripravah oz. do odhoda JA z ozemlja Slovenije vojna, vojna živcev: psihološka vojna, obveščevalna in kontra-obveščevalna vojna ter celodnevne aktivnosti, neprespane noči, nenormalni življenjski ritem.... Življenje v neprestani napetosti je v vseh nas pustilo globoke rane, ki so včasih lahko huje kot rane krogel ali šrapnelov. Do vseh teh, posebno pa do tistih, ki so v tej vojni izgubili svoja življenja ali tvegali takšno

usodo, smo dolžni razkriti politične motive in interese za takšna početja ter jih obsoditi. Osebo pa menim, da nam tudi naša preobčutljivost na nekatere nepremišljene izjave in govorjenje na pamet, besede izrečene v žaru razprave, ne koristi. Moramo biti pripravljeni na ocenjevanje našega dela in to tudi dopustiti, poskrbeti pa moramo za resnico. Na podlagi dejstev moramo biti na pogovor in zagovor o tem času njega dejanjih. Vsi, ki nam je stalo do te resnice in dobrega imena Slovenije v obeh prihodnjih rodov, smo dolžni to resnico zavarovati pred sramotanjem in moralnim razjedanjem.

Dr. Boris Pogačar, udeleženec boja na Medvedjku

Tedaj so nas srbski novinarji »Ilustrovane politike« iz Beograda imenovali: »janjšini pitbulterjerji v maskirnim uniformama i raiband naočarima«, danes pa smo »martinčki«. To toliko bolj boli, ker izraz prihaja iz Slovenije s strani, s katere to nismo

pričakovali. Menim, da so zahteve po opravičilu g. Pungartnika nesmiselna. Opravičevanje je lahko samo ena poteza, s katero se želi izogniti konsekvencam, za izjave, ki jih je dal. Opravičevanje nam nič ne pomeni, saj je se pokazal, kakšen je kot človek.

Izjava borcev z Medvedjeka:

*Spoštovani g. Milan KUČAN – predsednik RS
Spoštovani g. Janez PODOBNIK- predsednik DZ RS
Spoštovani g. dr. Janez DRNOVŠEK – predsednik vlade
RS*

Slovenska samostojnost je dragocena dediščina vsem našim naslednjim rodovom. Izbojevana z voľjo ljudi leta '91 nam omogoča živeti v svoji demokratično državi Sloveniji. Žal je v zadnjem času vse več primerov, ko se z negativnih izhodišč odpirajo vprašanja o osamosvojitveni vojni za Slovenijo leta 90/91. Je vojna sploh bila? So v spopadih z JA pripadniki takratne TO in Policije napačno odločali in delovali?

Zadnji primer o martinčkovanju na Medvedjku je izrazit primer tovrstnih ravnanj posameznikov, ima pa še večjo težo, saj so bili očitki izrečeni v DZ RS s strani poslancev ob razpravi o Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vojnih veteranih. Zato vsi udeleženci zbora na Medvedjku izražamo protest, zaradi neobjektivnih, neresničnih in omalovažajočih izjav o delovanju TO in Policije v vojni za Slovenijo, ki žalijo vse tiste, ki so leta '91 z orožjem branili komaj rojeno slovensko demokracijo.

Pričakujemo, da boste z svojim ugledom in položajem podprli naša prizadevanja, da se dogodki tistega obdobja objektivno prikazujejo in vrednotijo.

Naj ne bo nikoli pozabljeno!

Medvedjek, 23. maj 1999

Udeleženci protestnega shoda na Medvedjku

Po magnetofonskem zapisu pripravil R. Zorko

KOMU JE NAMENJEN KLUB UGODNOSTI ?

Kot veteran vojne za Slovenijo in reden bralec glasila Veteran sem se odločil, da vam tudi sam napišem nekaj vrstic in upam, da tole moje pismo ne bo končalo v enem izmed košev za smeti, temveč, da bo našlo nekaj prostora v našem glasilu. Ob prebiranju zadnje številke glasila sem zasledil, da ste v sodelovanju z uredništvom glasila in podjetjem za marketing Media boom d.o.o. uvedli novo rubriko "Klub ugodnosti" v kateri lahko podjetniki veterani in drugi nudijo veteranom cenejše storitve ali nakupe izdelkov. Vsekakor bi rad pozdravil takšno odločitev, vendar pa ne morem mimo "ugodnosti", ki

nam jo ponujate v zadnji številki glasila skupaj s podjetjem "KROJ" d.d. Ljubljana, in sicer zadeva naročilo in nakup svečane obleke veteranov vojne za Slovenijo. Osebo se mi zdi sramota in upam, da se bodo z mano strinjali tudi mnogi drugi veterani, če bodo imeli možnost seznaniti se s mojim pismom, seveda če ga boste objavili, da se takšen oglas sploh pojavi v glasilu, saj se mi zdi nesprejemljivo, da bi si veterani morali sami kupovati nekaj, za kar bi po mojem mnenju morala poskrbeti država ali pa morda združenje, saj obstaja veliko možnosti in načinov za izvedbo tega. Kot sem lahko prebral v glasilu je "Klub ugodnosti" kot ga imenujete, namenjen izključno veteranom, ki bi lahko kupovali ceneje in s določenim odstotkom popusta, zato se verjetno zavzemate tudi vi, pa nikakor ne morem mimo cene za svečano obleko, ki znaša 39.220,00 tolarjev in načinom plačila 50% ob naročilu in 50% ob prevzemu. Zato se upravičeno sprašujem ali se nismo prvi postavili po robu tistim, ki so nas hoteli podjarmiti, pri tem pa so nekateri

morali plačati najvišjo ceno naše svobode in samostojnosti, dati življenje. Je morda država pozabila na nas in ali ne bi bilo normalno, da bi nam svečano obleko podarila v zahvalo za naše minulo delo, ki smo ga opravili častno in pošteno. S solzami v očeh se spominjam leta 1991 in vseh stvari, ki so se takrat zgodile vendar opažam, da so mnogi na tisto poletje že pozabili, prav tako pa so pozabili tudi, da nismo vsi veterani finančno enako močni, da bi si lahko privoščili nakup, kot nam ga ponujate, saj smo tudi takšni, ki smo odvisni od socialne pomoči, ki znaša skromnih 17.000,00 tolarjev na mesec, in bi prav tako z velikim ponosom kdaj oblekli svečano obleko, ki si jo pa žal ne moremo privoščiti. Kot sem lahko zasledil v odprtem pismu g. Andreja Jamnika v tej številki, pa si svečane obleke kupujejo taki, ki z vojno za Slovenijo niso imeli nič skupnega vendar pa imajo denar ali pa poznanstva, kot je pri nas to že v navadi, saj se pri nas vse dobi z denarjem, seveda, če ga imaš.

Na koncu tega pisma si želim le eno, kot sem že omenil na začetku, da bi uredništvo moje pismo objavilo v celoti in necenzurirano, zakar se vam prisrčno zahvaljujem in vas lepo pozdravljam kakor tudi vse veterane vojne za Slovenijo po vsej državi.

Bruno Rogina

OBČNI ZBOR OZVVS RIBNICA

Območno Združenje veteranov vojne za Slovenijo Ribnica je v petek, 16. aprila '99 pripravilo redni letni občni zbor, ki se ga je udeležilo 120 veteranov iz občin Loški potok, Ribnica in Sodražica, med gosti pa so bili tudi g. Drago Troha iz Ministrstva za obrambo, izpostava Ribnica, predsednik pokrajinskega Združenja VVS Ljubljana-okolica in gen. sekretar ZVVS g. Drago Bitenc.

Veterani OZZV Ribnica na letnem rednem občnem zboru
Foto: R. Z.

Po tretjem letu organiziranega delovanja, kot organizacije veteranov vojne za Slovenijo, je v OZVVS Ribnica na zahtevo večine članstva v območnih odborih prišlo do bistvenih organizacijskih sprememb, predvsem z večjo samostojnost, za lastno organizacijsko strukturo in lastnim finančnim poslovanjem in odgovornostjo za uspešno delo. Vse to predvidevajo pravila Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Ribnica, ki jih je sprejel iniciativni odbor za ustanovitev OZVVS. V tretjem členu statuta je tudi zapisano, da se območno združenje veteranov Ribnica povezuje in je član Zveze veteranov vojne za Slovenijo s sedežem v Ljubljani. Zbor je tako postavil novo organizacijsko strukturo, izvolil nove člane predsedstva, nadzornega sveta in častnega razsodišča, ter seveda predsedstvo oz. predsednika, kjer je bil v ponovni mandat potrjen g. Peter Levstek, za podpredsednika izvoljen g. Lado Orez in sekretarja g. Borut Kozina. Predsednik območnega odbora g. Peter Levstek pa je podal poročilo o aktivnostih v preteklem letu in med drugim poudaril, da je Območni odbor v preteklem letu reševal vse tiste bistvene zadeve, ki so izhajale iz programa, ki so si ga zadali na lanskem občnem zboru. Hkrati ugotavlja, da so bile aktivnosti praktično v celoti realizirane, z izjemo pohoda po vrhovih Velike gore. Organizirali pa so tudi izlet na Koroško, kjer so si ogledali najpomembnejše pomnike državnosti prve slovenske organizirane državne tvorbe, to je knežji prestol in Gospo Sveto. Izlet, ki je sicer imel predvsem namen seznaniti se z našo zgodovino, je bil seveda tudi turistično prijeten, saj so si poleg navedenega ogledali nekatere res zanimive turistične točke Koroške.

Z vpisom zadnjih proslincev za spremembo v članstvo Združenja veteranov vojne za Slovenijo Ribnica so presegli število 200. Večina njihovih članov, ki izpolnjuje pogoje, je tudi pridobila status veterana pri upravnem organu. Tako jih je 173 že pridobilo status veterana, kar predstavlja 85 % vseh članov organizacije.

Predsednik g. Levstek je še izpostavil vzorno sodelovanje Ribniške organizacije z sestrsko organizacijo v Kočevju, podobnimi organizacijami iz pokrajine in seveda sodelovanje z pokrajinskim odborom in tudi sodelovanje s poveljstvom območnega štaba slovenske vojske v

Predsednik OZZVS Ribnica g. Peter Levstek
Foto: R. Z.

Ribnici.

Reorganizacija društva, po mnenju predsednika, ne bo bistveno spremenila doseganja dela, zahtevala pa bo večjo in boljše organiziranost, saj bo potrebno samostojno opravljati vsa finančna dela, predložiti zaključni račun itd. Tudi zaradi tega so na Ministrstvo za obrambo naslovili vlogo za dodelitev pisarniškega prostora, v katerem koli od prostorov, s katerimi na območju občine Ribnica razpolaga ministrstvo, pripravljene pa so se povezovali tudi z Združenjem častnikov, saj frekvenca dela omogoča uporabo istega prostora.

R. Zorko

12 ODPISANIH ?

Skupina dvanajstih pripadnikov TO v sestavi Janez Lobe, Jože Može, Lado Hočevar, Robert Kastelic (1), Stane Duš, Robert Kostelic (2), Milan Brulc, Franci Grmovšek, Bojan Šmajdek in Vlado Preskar (preminul) že dalj časa opozarja, da so si s sodelovanjem in aktivnostmi v Krakovskem gozdu leta '91 zaslužili tudi bojni znak «Krakovski gozd» in ne le priznanje «Obranili domovino»

Petek, 28.06.1991

Območni štab TO je vpoklical rezerviste, kot voznike vozil BOV-3. V glavnem smo se zadrževali okoli stavbe območnega štaba TO Novo mesto in čakali na nadaljna navodila. Nismo dobili ne uniform druge vojaške opreme, popoldne pa smo bili odpuščeni domov z ukazano, naj se zadržujemo doma, da bi se po potrebi lahko v najkrajšem času vrnili.

Sobota, 29.06.1991

V jutranjih urah smo bili zopet vpoklicani, pridružil pa se nam je še prostovoljec Martin Grubar. Prejeli smo uniforme, vendar pa nobenemu ni bilo dodeljeno orožje. Okoli poldneva naj bi odšli na Medvedjek, a so tik pred odhodom ukaz preklicali.

Nedelja, 30.06.1991

Izvajali smo stražo. Orožje nam je bilo dodeljeno samo za čas straže.

Ponedeljek, 01.07.1991

V zgodnjih jutranjih urah (okoli 3 ure zjutraj) nam je bilo sporočeno, da gremo v Krakovski gozd, odkoder naj bi odpeljali vozila BOV-3, ki naj bi jih JA mirno predala. Vsi smo od poveljstva zahtevali orožje, vendar nam kljub temu ni bilo dodeljeno. V Krakovski gozd smo torej odšli brez vsakega orožja. Po maskiranju vozila nas je poveljnik razporedil ob prvo barikado izpod nadvoza lokalne ceste Rimš-Zaloke. Bili smo oddaljeni okoli 200 m od zadnjega vozila JA, kasneje pa nas je poveljnik premaknil bližje koloni JA na oddaljenost približno 100 m od vozil. Poveljnik je za dalj časa odšel, zato sva Lado Hočevar in Martin Grubar odšla nazaj proti nadvozu, prečkala avtocesto in se po

drugi strani priplazila skoraj na čelo kolone JA, ter se skrila pod most ob potoku. Od tam sva opazovala, kaj se dogaja na sami cesti, kjer so bila sovražna bojna vozila. Nekaj časa nisva zaznala nobenih premikov sovražnika, kar se nama je zdelo zelo čudno. Po cest se je z zadnjega dela kolone pripeljalo vozilo, v katerem so bili poveljniki Klisarič in še nekateri naši ter major jugo-vojske Prodanovič, ki je poveljeval koloni JA. Oba sva se vrnila po isti poti ter Janezu Lobetu, najvišjemu po činu, poročala o videnem. V popoldanskih urah se je vrnil tudi poveljnik, ki je bil ves živčen, zaradi česar mu vojaki nismo več zaupali. Tik pred večerom smo poveljnika pregovorili in se vrnili na območni štab ter zahtevali orožje. Orožje nam je uspelo dobiti po daljših pregovarjanjih s poveljstvom, poveljstvo enote je prevzel Srečko Murn. **Torek 02.07.1991**

V zgodnjih jutranjih urah smo se vrnili v Krakovski gozd. Ustavili smo se pod kozolcem pri neki kmetiji. Poveljnik nas je prebudil nekaj pred četrto uro zjutraj. Po dekonzervaciji orožja smo odšli v Krakovski gozd in zavzeli položaje v bližini poveljstva. Okoli pete ure zjutraj je prišlo do zadnjega poziva jugo-vojski na predajo. Nekaj minut kasneje se je pričel bojni spopad, ki pa je trajal slabo uro. Zatem je v gozdu nastala mrtva tišina. Kasneje smo opazili kar nekaj vozil, ki so iz Krakovskega gozda skozi Rimš odpeljala v smeri Krškega. Poveljnik Srečko je poskušal priti v stik preko radijske zveze s poveljstvom, vendar mu ni uspelo, kajti nihče se na njegov klic ni odzval. Zato smo se postopoma umikali proti cesti Rimš-Krško. Še preden smo uspeli priti v bližino domačije Račičevih, so priletela letala JA. Po končanem letalskem napadu je poveljnik Srečko zopet poskušal zaman priti v stik z poveljstvom. Enoto je z vozili premaknil preko Sel pri Raki in Radulj do gozda nad Bučko, kjer je bila šentjernejska enota, ki je tudi sodelovala v bitki. Izvedeli smo, da so vse enote dobile ukaz za izmik iz gozda, zaradi možnosti letalskega napada. Takrat smo šele dojeli, da za našo prisotnost nihče ni vedel. Po telefonskem klicu iz vasi Bučno smo se premaknili na štab v Novo mesto.

Sreda, 03.07.1991

Zgodaj zjutraj se je naša enota zopet morala vrniti v Krakovski gozd. Prišli smo prvi, preiskali teren ter najprej naleteli na mrtvega vojaka JA, ki je ležal ob cesti, nato pa še na mrtvega oficirja JA, ki je bil predeloma izgorel v kupoli prvega vozila. V tistem predelu Krakovskega gozda so bila štiri bojna vozila (BOV-3), so bila videti v zelo slabem in grozljivem stanju. Nekaj minut kasneje je prišel poveljnik Klisarič in posebno opozarjal na možnost letalskega napada, miriranja vozil ali posameznih predmetov. Skočil sem v prvo vozilo in ga poskušal spraviti v tek, kar mi je uspelo pri drugem, tretjem in četrtem vozilu. Zvezati sem moral električno napeljavo, ker je bila popolnoma potrgana, napumpati gume, popraviti in pregledati sklope, ki so potrebni, da bi se bojna vozila lahko

odpeljala na varno. Grubar je v tem času pregledoval vozila v notranjosti. V drugem vozilu je našel osebnopremo izgorelega oficirja ter v drugem in tretjem vozilu petnajst avtomatskih pušk. Nato je poveljnik Klisarič ukazal, naj v najkrajšem času vozila premakne v Novo mesto. Do Šentjemeja smo omenjena bojna vozila upravljali Janez Lobe, Vlado Preskar in Lado Hočevar. V Šentjemeju je poveljnik Klisarič kolono ustavil ter ukazal, naj se ostali vrnejo v Krakovski gozd, še posebej pa je zahteval, da se vrnem v Krakovski gozd, saj je slišal, da sem usposobil ta tri bojna vozila. Prispeli smo v Veliko vas pri Krškem in se ustavili pri nekem kozolcu, ker smo imeli od tam dober pregled na avtocesto. Poleg naše skupine, so tam bili že drugi pripadniki TO, tako da jih je bilo vse skupaj okoli 40. Potrebno je bilo ponovno priti do bojnih vozil (BOV-3), ki so bila na avtocesti. Poveljnik Klisarič namreč ni bil prepričan, če je sploh še kdo v teh vozilih, saj so bila bojna vozila del kolone, ki je imela bitko v Krakovskem gozdu in se je prebila skozi barikado. Od vozil, ki smo jih usposobili prej, so bila oddaljena okoli 1500m, na popolnoma brisanem prostoru ceste Drnovo. Vsi skupaj smo se približali bojnim vozilom, vendar zaradi velike nevarnosti in tveganjem, pred možnostjo letalskega napada, miniranjem vozil in možnostjo, da je sovražnik še v bojnih vozilih, smo se do vozil pognali le najbolj hrabri: poveljnik Klisarič, Hočevar, Grubar in Kastelic. Sam sem vozila tehnično pripravljval za odhod, Grubar in Kastelic pa sta vsa vozila pregledovala. Šele začeli smo z delom, ki ga je prekinil alarm za zračni napad. Vrnili smo se v zaklon in ob preklicu nevarnosti zračnega napada nadaljevali z delom. Ker je na cesti bilo še osem bojnih vozil sem zaprosil poveljnika Klisariča za pomoč pri svojem delu, saj so tu bila vozila poškodovana, največ namerno s strani sovražnika, ki je vozila zapustil in poskušal pobegniti peš. Pozno popoldan, ko so bila vsa vozila pripravljena za odvoz na varno, razen osmega, ki je bilo preveč uničeno, da bi ga usposobili, je enota-skupinica vsa ta vozila premaknila v gozd pred vasjo Zameško, kjer je bila tudi civilna policijska enota iz Šentjerneja. Uro kasneje smo dobili ukaz za premik v Novo mesto.

Četrtek 04.07.1991

Enota je bila popolnjena z novimi rezervisti, poveljstvo pa je prevzel poročnika Branko Urbanč. Že tega dne smo se vsi pospešeno usposabljali v vseh vlogah na bojnih vozilih: voznik, polnilec, merilec in poveljnik oddelka.

Lado Hočevar

NI KLONIL KUMA STOLP

*DA, BILO JE RES,
A SKORAJ NEMOGOČE JE BILO VSE TO VERJETI,
KO BES JEKLENIH ORLOV PARAL JE NEBO,
KO OD GRANAT GRMEČIH NI KLONIL KUMA STOLP.*

*DA, BILO JE RES,
BIL TO JE TON PEKLENSKE ODE,
JEČAL ZVONIK IN SVETE NEŽE JE OLTAR*

S temi besedami, dela pesmi »Pot v samostojnost« avtorja Mihaela Gosaka- trboveljskega rudarja, je g. Jože Čibej-predsednik OZVVS Zasavje, v soboto, 19. junija na Kumu v tamkajšnji Planinski koči pozdravil udeležence vojne za Slovenijo 90/91 ob 8. obletnici obrambe oddajnika na Kumu. Na njej je v kulturnem programu nastopil študentski mešani pevski zbor pod vodstvom dirigenta g. Blaža Rojka in g. Bogdan Barovič z recitalom pesmi Franceta Kozarja »Kriki pod zemljo«, slovesnosti pa sta se udeležila tudi podpredsednik ZVVS g. Tone Krkovič in poveljnik enot TO Zasavja '91 g. Matjaž Piškur. Predsednik OZVVS Zasavja g. J. Čibej in poveljnik enot TO Zasavja '91 g. M. Piškur sta že dopoldan obiskala domačijo g.Ivana Starine, pripadnika vođa TO KS Dobovec, ki je bil najhujše ranjen v letalskem napadu v petek, 28. junija '91 ter materi izročila priložnostno darilo in finančno pomoč.

»Te besede nas popeljejo v tisti čas, v leto 1991, v dva najlepša meseca v letu v mesec maj in junij. V meseca, ko kipi življenje, pa tudi v čas, ko se je branila Slovenija.

Prepričani smo bili, da je obramba domovine in države naša dolžnost in tako smo tudi ravnali.

Dostojanstvo domoljuba, dostojanstvo nas vseh smo

Mama že osem let skrbi za sina Ivana, ki je prikovan na posteljo.
Foto. R. Z.

Dostojanstvo domoljuba, dostojanstvo nas vseh smo branili tu na Kumu, ko je bes jeklenih orlov paral nebo. Verjetno se še vsi spominjamo, da so nas v šoli učili, da smo Slovenci miroljuben narod, "narod hlapcev", kot je dejal naš pisatelj. Res je, da nismo imeli velikih vojskovodij in velikih vojaških zmag, toda imeli smo svoj ponos in svojo trmo in imeli smo svojo odločenost, da postanemo gospodarji na svoji zemlji. To zgodovinsko dejanje je bilo storjeno s plebiscitom v decembru 1990 in razglasitvijo suverenosti Slovenije v juniju 1991. Pogumno smo branili svojo odločitve v vojni, ki je sledila. Bila je vojna. Tako kot borci za severno mejo, partizani v narodnoosvobodilni vojni, tudi mi nismo vedeli, kako dolga bo ta vojna. Toda zbrali smo moralni pogum, ki je najbolj spoštovana in najbolj iskana kvaliteta vsakega človeka ter odšli v vojno. Pred nami je bil neskončen čas. Nihče ni vedel kaj bo jutri. Danes to vemo, je med drugim dejal g. Čibej.

R. Zorko

OBČNI ZBOR ZVVS RUŠE

Po treh letih manj uspešnega delovanja se je na letošnjem aprilskem občnem zboru zbralo 45 od preko 150 članov OZVVS Ruše. V začetku so enoglasno sprejeli poslovnik zbora ter potrdili delovno predstvedstvo ter izvedli volitve v organe OZVVS Ruše, kjer so bili v 15-članskem predsedstvu izvoljeni: za predsednik g. Tone Sračnik, za podpredsednika g. Kristijan Mravljak in za sekretarja g. Aleksander Zemljčič.

Poročilo o delu društva za obdobje 1996-1999 je podal predsednik g. Tone Sračnik, ki je orisal 3-letno delo in potek postopkov za reorganizacijo društva s težnjo registracije kot samostojne pravne osebe ter se kritično opredelil do delovanja sedeža predsedstva ZVVS.

g. T. Sračnik: "Ustanovljeno območno združenje je bilo le kot oblika in metoda dela ZVV Slovenije, to pomeni, da nismo bili samostojno društvo in tudi ne pravna oseba. Nismo imeli svojega statuta oziroma pravilnika in članarino smo plačevali direktno na naslov ZVVS v Ljubljano. Že ob samem formiranju smo dvomili v uspešnost dela, vendar smo upali, da bodo vsaj Pokrajinski odbori ZVVS prej ko slej postali pravne osebe in bomo lahko preko njih uspešno delali. Kimalu smo spoznali, da taka organiziranost ni ne miš ne ptič, saj nismo imeli pravega pregleda nad članstvom, še manj nad plačano članarino, zbirali smo prijavnice in jih posredovali naprej do Pokrajinskega odbora, od tu pa naprej na ZVVS v Ljubljano. Na nivoju ZVVS v Ljubljani so se vseskozi

ukvarjali s svojimi, višjimi problemi in nalogami, za stanje v osnovnih celicah, to je v območnih organizacijah, pa se ni nihče zanimal, še manj pa ukvarjal. Tako tudi odbor območnega združenja Ruše ni opravil naloge, ki bi jo moral, v letu 1997 in 1998 nismo sklicevali letnega zbora članov iz enostavnega razloga, ker vam nismo imeli kaj bistvenega povedati."

Ob 5-letnici slovenske državnosti 1996 so Ruski veterani sodelovali v pripravah in izvedbi občinske proslave, katere organizator je bilo vodstvo občine. Istega leta so posamezni člani odbora v mesecu juliju in avgustu obiskali večino domačij na celotnem našem področju, pri katerih so bile med vojno za Slovenijo nastanjene enote teritorialne obrambe ali pa so pri njih imeli tajna skladišča. Teh domačij, na njihovem področju nad 40 - od Ruš, Smolnika, Lovrenca, Selnice, Gradišča in Duha na Ostrem vrhu.

V letu 1997, po mnenju g. Sračnika, iz že navedenih razlogov, s članstvom res niso imeli pomembnejših stikov in aktivnosti. So pa vseskozi aktivno sodelovali tako pri delu pokrajinskega odbora ZVVS Vzhodnoštajerske, kot tudi pri aktivnostih ZVVS Slovenije.

g. T. Sračnik: "Navzoči smo bili na vseh sejah, zborih in letnih konferencah, tako na nivoju pokrajine kot ZVVS in tudi tvorno in aktivno sodelovali, v prvi vrsti pa vneto, dosledno in argumentirano zagovarjali in dokazovali, predlagali in tudi zahtevali, da se območna združenja čimprej formirajo in registrirajo kot samostojne pravne osebe s statusom društva, saj organiziranost združenja kot pravna oseba samo na nivoju države ni primerna. Končno smo v preteklem letu '98 le dosegli, da se Združenje veteranov vojne za Slovenijo Ljubljana preimenuje v ZVEZO, območna združenja pa se ustanovijo in registrirajo kot društva, z lastnim Pravidnikom in svojim žiro računom."

OZVVS Ruše je meseca oktobra 1998 dalje registrirano kot samostojno, domoljubno, nepolitično, neprofitno in nevladno društvo, ki združuje vse udeležence priprav in vojne za Slovenijo, ne glede na politična in nazorska prepričanja, ki so kot pripadniki MSNZ, teritorialne obrambe, policije, narodne zaščite, ci-

Predsednik OZVVS Ruše g. Tone Sračnik Foto: R.Z.

vah ali v neposrednih vojnih aktivnostih v vojni za ohranitev samostojne in neodvisne Republike Slovenije in to v obdobju od 17. maja 1990 do 26. oktobra 1991 in živijo na območju sedanjih občin Lovrenc na Pohorju, Ruše in Selnica, članstvo v združenju pa je prostovoljno. 26. oktobra lansko leto so na ustanovnem zboru ZVEZE veteranov vojne za Slovenijo tudi podpisali pogodbo o povezovanju v Zvezo VV Slovenijo, s katero se določajo medsebojne dolžnosti, pravice in obveznosti.

OZVVS Ruše je v soorganizaciji z OZSČ Ruše decembra '98 izvedlo tudi proslavo ob 30-letnici TO, istočasno razvili tudi svoj društveni prapor.

g. Tone Sračnik: "Z namenom, da naše člane in vse tiste, ki so bili aktivni udeleženci v enotah TO vojne za Slovenijo, čim bolj neposredno seznanimo z novo organiziranostjo in možnostjo direktnega plačila članarine, smo v začetku meseca februarja organizirali razgovore po občinah. Udeležba sicer ni bila najboljša, kljub temu pa smo sprejeli v združenje v tem letu 16 (šestnajst) novih članov. Pri plačevanju članarine za leto 1999 je prišlo do določenih nesporazumov. Že na ustanovnem zboru smo se odločili, da bomo članarino pobirali sami, oziroma jo lahko naši člani nakažejo s položnico direktno na naš žiro račun in to iz razloga, ker je to tudi normalna pot za samostojno društvo, mnogi člani pa le te niso več plačevali v Ljubljano, ker so smatrali, da pač od tega nič nimajo. O tem smo vas tudi seznanili z dopisoma v mesecu novembru 1998 in tudi letos v februarju. ZVV Slovenije pa nas je prehitelo in vsem našim članom poslali položnice za plačilo članarine. Tako je do sedaj 64 naših članov nakazalo članarino v Ljubljano, pa isto plačalo pri nas, kar pomeni, da je le to za leto 1999 do zdaj plačalo skupno 112 članov. ZVV Slovenije nam je pripadajoči 80% delež članarine tudi že nakazalo na žiro račun. V bodoče bo predsedstvo pravočasno odločalo in seznanjalo članstvo o načinu in času plačevanja članarine. Člani, ki so brez lastnih dohodkov ali prejemale le socialno pomoč, so članarine oproščeni, morajo pa seveda o socialnem stanju predložiti potrdilo pristojnega organa."

Predsedstvo OZVVS Ruše je med drugim razpravljalo tudi o vprašanju, kako v bodoče vzpostaviti čimbolj neposreden odnos s članstvom in se odločili, da kot obliko in metodo dela ustanovijo občinske odbore v vseh treh občinah, predsedstvo pa je že evidentiralo člane omenjenih odborov, ki so jih na zboru tudi izvolili.

g. T. Sračnik: "Zadovoljni smo lahko tudi, da smo uspešno rešili prostorski problem za delo našega združenja. V dogovoru z OZSČ Ruše si delimo pisarno v kletnih prostorih v Ulici Ruške čete 3 (bivši samski dom) v Rušah in imamo tako zagotovljene osnovne delovne pogoje. Ob firmiranju novih občin na našem območju, smo Občinske uprave tudi seznanili z registracijo in našo organiziranostjo ter poprosili za dodelitve finančnih sredstev, kjer nam je Občina Ruše

že nakazala dotacijo za I. tromesečje, župan občine Lovrenc na Pohorju nam je zagotovil, da nas bodo gotovo upoštevali pri delitvi sredstev, od občine Selnica ob Dravi pa še nimamo konkretne informacije."

V predsedstvu OZVVS Ruše želijo, da delo združenja kar najbolj aktivno zaživi, saj se vključujejo v društvo vsi tisti, ki so v pripravah, še bolj pa v dneh vojne za Slovenijo, znali najti pravo pot in ravnali na vseh nivojih premišljeno in preudarno.

R. Zorko

VSEM UDELEŽENCEM VOJNE STATUS VETERANA

Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Gornja Radgona, to deluje za območje občin Gornja Radgona, Radenci in Sveti Jurij ob Ščavnici, ima v svojih vrstah 217 članov. Radgonski vojni veterani so eni bolj aktivni v slovenskem prostoru, kar tudi ne preseneča, saj je prav na tamkajšnjem območju bilo v letu 1991 veliko vojnih dogodkov. Radgonski vojni veterani so se šli na letnem zboru v gasilskem domu v Gornji Radgoni v soboto, 22. maja. Res je, da je bila udeležba nekoliko skromnejša od pričakovane, vendar pa je sam zbor uspel. Tokrat so ponovno izrekli številne kritike na račun države oz. na račun nerejene zakonodaje okrog priznanja statusa veterana vojne za Slovenijo 1990-91. Ob tem je bil celo izrečen stavek »Država je nam borbem po vojni največji sovražnik«. Kot že nekajkrat, so tudi tokrat poudarili zahtevo, da se vsem udeležencem osamosvojitvene vojne, ne glede v kateri sestavi so ti sodelovali, prizna status vojnega veterana. Do sedaj je ta priznan izključno udeležencem, ki so bili v vojaški sestavi. Po mnenju udeležencev zbora, pa si ta status, še posebno na radgonskem območju, zaslužijo številni drugi, ki so sodelovali v vojni. S to svojo zahtevo so do sedaj že nekajkrat opozorili številne dejavnike v slovenskem prostoru, ki so tako ali drugače povezani s spremembami zakonodaje. S temi opozorili bodo nadaljevali tako dolgo, dokler ne bo prišlo do spremembe zakonodaje. Sicer pa so iz tokratnega zbora na številne naslove, med drugim celo samemu predsedniku države Milanu Kučanu, protestno noto o izjavi poslanca Državnega zbora g. Cirila Metoda Pungartnika, ki je z izjavo o udeležencih bitke na Medvedjeku, žalil prav vse veterane osamosvojitvene vojne. Predstavniki radgonskega združenja so se nato naslednji dan, v nedeljo 23. maja, udeležili tudi protestnega shoda vojnih veteranov, ki je bilo na Medvedjeku prav zara-

di izjave omenjenega poslanca. Da bi dogodki iz vojne v letu 1991 na radgonskem območju ne bi šli v pozabo, je bila imenovana posebna devet članska komisija, ki je v okviru Zgodovinskega društva Gornja Radgona opravila posebne zapise. G.Zdravko Stolnik, ki je tudi v sestavi te komisije, je na tokratnem zboru poudaril, da ne gre za analizo dogodkov vojne na radgonskem območju, pač pa le za kronološke zapise. V tem gradivu, ki obsega že veliko strani, je preko 1.600 najrazličnejših podatkov. Kaže, da bodo s temi zapisi v okviru radgonskega Združenja vojnih veteranov nadaljevali. Želijo namreč ohraniti zapise in pričanja o dogodkih v letih 1990-91. Same analize o vsem tem pa bodo delali pozneje, kajti sedaj je po nekaterih strategijah, za to še prezgodaj. Sicer pa bodo lahko izvedli analize takrat, ko bo za to čas, tudi iz sedaj zbrane in zapisane gradiva. Radgonsko Območno združenje veteranov vojne še nima svojega prapora. Zato so na v tokratnem zboru zadolžili vodstvo, ki mu predseduje g.Franc Zemljič iz Črešnjevca, neumorna sekretarka pa je ga.Silva Kuzma, da pristopi k uresničitvi te zamisli. Ob tem pa je potrebno poudariti, da so na zboru mnogi razpravljavci izrekli vodstvu številne pohvale za njihovo neumorno delo. Na zboru je bil tudi predsednik radgonskega pododbora policijskega veteranskega društva Sever g.Stanko Sakovič in menil, naj bi na radgonskem območju prvi v Sloveniji pristopili h krovnemu združenju veteranov vojne in pod-odbora društva Sever. Obe združenji pa morata hkrati skrbeti za boljši položaj članov, saj nekateri njuni člani živijo že na robu preživetja. Poleg tega je še poudaril, da se v sedanjih občinskih strukturah pozablja na pomen udeležencev osamosvojitvene vojne in tako se dogaja, da se udeležencev te vojne niti več ne vabi na občinske svečanosti. Menil je tudi, da je nujno potrebno vsem, ki so tako ali drugače sodelovali v vojni, za prispevek dati določena priznanja. V okviru združenja Sever si prizadevajo, da bi v Radencih naj prišlo do postavitve določenega obeležja v spomin na osamosvojitveno vojno. Navzoči veterani vojne so pozdravili pobude g. Stanka Sakoviča. Nato so izvolili tudi nekatere nove organe, samega statuta pa še tokrat niso mogli dokončno sprejeti, saj pričakujejo, da bodo do konca junija dobili v ta namen posebno navodila s strani slovenskega veteranskega vojnega združenja.

Franci Klemencič

GRANATA 23 MMP3-M78

Ne dolgo nazaj sem v miru doma skrbno razvrstil vseh sedem številk vaših, naših, mojih glasil VETERAN. Zajel sem obdobje od meseca maja 1996 vključno z aprilom 1999 in sklenil sem, da izraz-

im svoja razmišljanja, v tem obdobju objavljenih prispevkih. Žel el bi Vas opozoriti, da bom komentiral predvsem tam, kjer se z določenimi prispevki neke ne strinjam.

VETERAN, št. 2/96, članek: »Združenje veteranov ali združenje agresorjev?«

Oseбно me zanima, kako tisti sodniki iz Celja tako na splošno živijo in kako jim gre danes pri poslu, biznisu? Kaj pa zdravje? Jugoslovanska armada ni bila sovražna vojska?! Da te »prime«! Pričo imam, hvala nebu, hvala zemlji, asfalt in zemlja sta »skakala« meter visoko v zrak, 15 m od naju, ko je pasji sin z letala streljal dol. Celjska gospoda to pač ni zaznala. Nič videl, nič slišal! Kapo dol, res! Ne, čevpčiče nama je dok metal, tako, malo za malico iz prijateljstva, bi rekel. Dokažita? A mislite, da se je nama pilot predstavil? Da je tako malo »zabremzal«, odprl okno, pa rekel: »Malico vama pošilja s toplimi pozdravi Miladina Obrenović iz Čačka!«. No, na ta »topli« pozdrav še danes hranim granato 23 MM....., pardon, gospoda celjska, na »čevpčiče«! No, hudič nas ni zadel in to je dobro. Kdaj pa so pošiljali tudi malo manjše čevpčiče, npr. 7,62 MM, pa sem jo spet dobro odnesel in lahko povem, da kar lepo zapiska, ko prifrči, posebno, če frčijo eden za drugim.

VETERAN, št. 2/96, članek: »Ponosne in legitimne odločitve«.

Na drugo vprašanje Veterana, član takratne republiške koordinatne skupine odgovori v smislu: »...da, ko je dal predsednik države zeleno luč«. Če bi vprašanje bilo postavljeno meni, bi bilo morda malo drugače. Nedvomno je to: PLEBISCIT! In seveda formalna razglasitev NEODVISNOSTI! Torej že drugo noč pred tem čudovitim dogodkom sem s puško v roki bil pripravljen, tam neke v jarkih. Čakal naj bi na zeleno luč? Takrat, če bi bilo potrebno, sploh ne bi čakal na nobeno »lampo«, tudi na predsednikovo ne. Res ne! In končno, kaj pa bi se zgodilo, če bi ta lampa prišla prepozno? Nič, za vsak slučaj »sam pritisn«, »kaj bi čakal, da mi bog mal'co pošlje«? Skatka, na jasna vprašanja, v tem članku me odgovori niti pod razno niso zadovoljili. Vse preveč je prisotno nekakšno izmikanje, neodločnost, samo neki zakoni, člani, podčleni in globalizacije. Še vedno sem pri istem članku seveda. Tudi odgovor na jasno zastavljeno vprašanje na strani 7 ni zadovoljiv: »bi bil revolten ...«, izraža dvojnost ...V javnosti smo se pojavili takrat, ko se nam je zdelo...«. No dobro, a ta gospod mene, kot veterana še predstavlja? Me štiti? Ali je še kot sekretar pristojen za vojne veterane in vojno zakonodajo? Če je še, potem fantje, ne vem, enostavno ne razumem nekaterih zadev. Če je omenjeni še danes odgovoren za veterane bi pa le želel, da se tudi enkrat direktno večkrat postavi za nas veterane. Zapis g. Renata Zorka. Zapisalo se mu je: »...da sem »prekleta« generacija...«. Gospod Zorko, zakaj pa »prekleta«, prosim lepo? Veste, mi smo izvrstna in neponovljiva generacija, kateri je uspelo to, kar enim, žal, pač ni!

VETERAN št. 3/97, članek: »Veterani pri predsedniku Državnega zbora«

Gospod Srečko, verjemite mi, da je tudi omenjeni bil lahko ponosen, da je bil lahko z vami in upam, da je tudi bil! Tam, kjer je zapisano (stran 5): »...še enkrat zahvalimo za sprejem in vzpodbudne besede...«. Takole bi mogoče res, iskreno lepo in prav, pa vendarle vse preveč je takšnih ali drugačnih vzpodbudnih besed. Čakam na konkretno akcijo Vlade Republike Slovenije glede našega, mojega veteranstva in to čim prej, hudiča, pišemo že leto 1999, pa nas še vedno, kar naprej vzpodbujajo, a se vam ne zdi gospod Srečko, poveljnik moj? Kdo je mene vzpodbujal leta 1991, ali vas in ostale? Nobeden, samo šli smo tam, v grabne in na barikade itd. Samo šli smo, pripravljene umreti in nekateri so žal tudi umrli, padli. Greš, malo te je strah, opraviš posel in če imaš srečo preživiš in živiš! Mi smo svoje delo opravili v »desetih dneh«, nekateri bi pa še kar »mjavkali«, stokali, »cvilili« in celo zavirali naše veteranstvo.

VETERAN št. 3/97, članek: »Čas bo združil veterane«
Ha, tudi tu mi situacija nekako ne »špila«! Častni član ZVVS meni, da je bilo leto 1991 in desetdnevna vojna zanj »literarno obdobje«. Čudovito, ni kaj! Samo to. Na osrednji proslavi ZVVS, 26. oktobra sem bil tudi sam in razganjalo me je od ponosa, res pravi občutek. No, pač častnega člana ZVVS pa nekako ni zadovoljilo. Skratka močno obžalujem, da ni bil kdaj z menoj med vojno in verjemite mi, da kasneje ne bi imel občutka, da je preživel nekakšno »literarno obdobje«, res ne!

Listam naprej, stran 13. Pravi G. Milan V. Smolej o naši »operetni« vojni, pa bo končno razsodbo napisala zgodovina sama! Ne bo šlo g. Smolej! Malo bo potrebno »pobožati, malo poriniti«, malce brniti, pa bo šlo! Če pa ostane še kaj malega za zgodovino, pa nič hudega.

VETERAN št. 4/97, članek: Ali res hočemo leta 1999 biti povabljeni v Nato?

Poglejte prijatelji, tu je avtor članka, kar doobra naložil voz in za moj okus mnogo preveč. To ni dobro in tudi lepo ni! Zame je naša Slovenska vojska najboljša na svetu, imam jo rad in NAŠA JE! Moja je! In zelo sem ponosen nanjo in neskomno bom pribil: »Tudi jaz sem jo delal in naredil!« Da ne zna artikulirati potreb in zahtev itd.? Zna, zna! Že malone v začetku 1992 ali 1993 je zelo dobro artikulirala potrebe in zahteve in t.i. »ostali del« je tudi upošteval zakonitosti delovanja vojske, pa je »zakokodakalo« pred Parlamentom. »Dajte nam masla, ne topov!«. Približno tako nekako. Pa sem tuhtal, zakaj maslo? In dognal, da bi npr. vsak vojak dobil zavitek masla, pa če bi bila situacija kritična, se namazal z njim »tam«, da bi manj bolelo. Vojaško gledano se mi zdi boljše, da imaš »ror«, pa še manj boli, kajti streljaš ti, ne on!

VETERAN št. 6/98, članek: »30 let teritorialne obrambe«

Pravi pisec: »...nas skrbi, kje smo danes...«. No, brez skrbi, brez panike prijatelji, smo v naši svobodni in samostojni Sloveniji, izbojevani, kot veste leta 1990-91

z odločnostjo pripadnikov Maneverske strukture narodne zaščite, TO, Milice, prostovoljcev ter ostalih obrambnih struktur.

VETERAN št. 6/98, članek: »Družina-celica družbe«
Žal mi je, da moram temu zapisu, ker me je nekako ganil kot veterana, vseeno malce oporekati. Žal, vojak nima izbire pri temu poslu. Prva njegova dolžnost je, da brezhibno in brez »godrnjanja« izvrši ukaz! Če ga ne zmore, mora ubrati ustajlena pota. Uniforma je »sveta« in pod nobenim pogojem se je ne sme izpostaviti v javnosti. Res je, pritiski fizični in psihični, so lahko zelo veliki, pa vendar vojak mora to zdržati. MORA! Družina? Seveda trpi, razumem, vem to, vem pa tudi, da ima vojak dve družini: vojsko in dom! Žal, tako je to, kajti vojak je to vzel v zakup! Če ne zmore dveh družin, se pač mora odločiti samo za eno!

VETERAN št. 7/99, članek: »Gospodarji na svoji zemlji«
Tu je med ostalim bilo zapisano tudi: »...na »foro« naših bivših bratov...« (?) Oni nam niso bili »bratje«! Oni so bili »naši sinovi«! Veste, bratu ni potrebno, da mu kaj daš, sinu pa moraš, hočeš nočeš in mi smo jim tudi izredno ljubezivo dajali. In če smo jim kdaj dali mogoče malo manj, pa so nas pokradli, in kaj hočemo, »sinovi« pač. Pardon, razbojniki pač.

VETERAN št. 7/99, članek: »Tam, kjer smo doma«
Ja, gospod Renato, kaj pa če nas hočejo »naši« prodat Hrvatom? Mislim tisto glede zemljevida Slovenije. Ne vem od kod to vaše čudenje, zadeva je vendarle jasna! Če pa to ni to, potem bi bilo pa potrebno, kakšnega ali kakšne malo okrog »kepe«! Pomislite, komaj sem zemljo obranil, pa mi jo že hočejo ukrasti. NE BO ŠLO!
VETERAN št. 7/99, članek: »Tam, kjer smo doma«
Postaja »politični bojni poligon« - Bojevnik g. Jamnik Andrej! Naj se tresi! In prav je tako! Vsak izmed nas ima pravico do svojega mneja, mar ne? Samo, kako ste pa spregledali vaš objavljeni članek, hudiča vendar? Bojevniki ne smejo spregledati ničesar!

VETERAN št. 7/99, članek: »Nesporen in časten«
Izredno ostro je začel pisec članka, Veterin številka 01161-09-1! Poglejte, prelistal sem vse dosedaj objavljene številke mojega glasila in prav nikjer nisem opazil t.i. »konfuznosti in petelinjenj«! Zasludil pa sem nekje nepokončnost, razočaranje, jezo, ogorčenje, pričakovanja in pa tudi vzpodbudne besede, nekakšno upanje, da bomo veterani končno dobili od države to, kar nam gre. Preprosto, kaj ne? Pisec članka mi v nadaljevanju razlaga, me poučuje o preteklih rečeh in mi postavlja npr. nekakšne trditve, katere so zanj seveda, absolutna resnica itd. Na koncu celoten prispevek zaključil z: »Ali bo res potrebno ponovno izmeriti terminološke in simbolne vrednote slovenskega naroda?«. Pisec članka bi še kar naprej meril, če ravno so bile meritve že opravljene. Mislim, da omenjeni bolj misli na meritev vrednot med drugo svetovno vojno in malo manj na čas po njej, zanimivo! Pa bi začel, kar po vrsti. Ne strinjam se, da ima višja položajna oznaka vedno prav, nižja pa malodane nikoli. Ne strinjam se, da se tako nekako podcenjevalno in skoraj posmehljivo govori in piše o »nižjih«!

Res ne! Žal, to je zelo grdo! Že v daljni preteklosti je sila pomemben gospod in velik mislec, filozof Giambattista Vica, kot prvi podal temeljito kritiko racionalističnega mišljenja in uzakonil. Resnica je dejanje: Obzorje naše spoznanja sega tako daleč, kakor torišče naše dejavnosti! Tako torej g. Vica! Razumljivo je to, kaj ne? Pisec je v članku omenil tudi ZVEZDO in ji namenil, kar dosti prostora, zato bom tudi jaz podal nekaj svojih pogledov na to zadevo. Zvezdo poznam zelo dobro. Moj oče jo je nosil na »milničinski šapki« in je bila velika, malone, kot podstavek od skodelice za kavo. Že v prvem razredu sem jo opazil na transparentu, ki je bil prabit na steno učilnice in z velikimi črkami je bilo zapisano: »Za domovino s Titom naprej.« Prej sem jo znal miže narisati. Če je bila zvezda za pitagorejce in sedaj za pisca »magična«, mu to seveda ne oporekam, priznam pa, da jaz te čarobnosti ne čutim. Da pa ima nekakšen »poseben« pomen, čutim. Pisec navaja, kje vse so bile prisotne zvezde. Je mogoče pozabil na zelo pomemben del ameriškega ladjevja med II. svetovno vojno. Zvezda je prisotna tudi v raznih športih in na dresih športnikov. Zvezdo se da tudi še danes videti na raznih oblačilih vrste glasbenih skupin. Zvezda je prisotna tudi še danes v raznih hudičevih sektah. Tudi v preteklem obdobju so skratka mnogi to zvezdo vzeli za svojo, se pod njeno senco veselili, žalostili, trpeli in žal tudi umirali, kakor oni, kateri je npr. viso vzeli za svojo! Prijatelji, z zvezdo sem zaključil in ji pač rekel zbogom! Sam pa skrbno hranim in imam trikrat zaklenjene (da mi jih kdo slučajno ne ukrade) štiri embleme: OBRANILI DOMOVINO, KRAJEVNI EMBLEM VEZAN NA LETO 1991, VETERANSKI EMBLEM in jasno, seveda, emblem naše, moje SLOVENSKE VOJSKE! TO JE MOJE! Na koncu bi veteranu številka 01161-09 mogoče dal v razmislek naslednje. Številko »merilcev« kvalificiranih ali pa nekvalificiranih je to vrednoto, kot sem prej omenil, merilo in tudi že odmerilo. Eden izmed prvih »merilcev« te vrednote je že takoj po končani II. svetovni vojni takrat nepomljivo slavljen gospod Oton Župančič, katera dela odražajo ravnovesje v prikazu narodnih in družbenih takratnih razmer izrekel tole:

*Svobode naše jabolko je zlato
Nam zakotalilo je v kri in blato
In preden spet zasije v čisti slavi,
Vsi bomo blatni, ah, in vsi krvavi.*

Rad bi opozoril, da sem ta zgornji izrek citiral iz ene odlične najnovejše knjige! Svobode naše jabolko nam zlato iz leta 1991 sije in žari v neizmerni lepoti. Sploh nam ga ni potrebno »glancat«, samo paziti moramo nanj, da nam ga kdo ne ukrade.

Rad bi dodal tudi moje mišljenje na dva najnovejša dogodka. Holmec, Medvedjek. Tu komentar ni potreben, pač to so umazane zadeve, nevredne slovenskih sinov! Vem samo to, če bi še enkrat počilo, bi ponovno šel na barikade ali v jarko. Šel bi in čeravno bi

moral pasti tudi za takšne osebkke, katere nosi ta moja domovina, moja slovenska zemlja!

V mesecu maju 1999 me je tudi zabol elanek, ki je bil objavljen v DELU. Gospa Stanka Hrvatinoва iz Šmarji je objavila tole »modrost«: »Veterani vojne za Slovenjo, prisluhnite!«

Pa sem. Piše: »Ljudje, oglasite se, da ustavimo kaos in mitinge pritlehnik politiko!« Ga. Hrvatinoва bi rad rekel, da tudi, če bi »pritlehnik politiki« bili organizirali ta dva shoda, bi prišel, pa ne zaradi le-teh, ampak zato, ker se ne pustim vleči za j...a ljudem, katerim se je zgodila naša samostojna domovina, država! Pravi še: »... gospodje, vaša vojna ...« Ja, gospa Hrvatinoва, kaj pa to pomeni!? A, tako? Torej, to se vas ne tiče! Lepo! Torej, ta ne-vaša vojska vam pa je le dala samostojnost, ali ne? Ali vam je žal? Pravi še: »... je trajala deset dni in ni zajela vse Slovenije. Ni bilo množičnih pobejev, ni bilo beguncev in porušenih domov.« Kaj naj rečem na to? No, ja nekateri pridejo v starejšem življenjskem obdobju v »krizo« in nasprotno, nekateri še vedno ohranijo, kljub vsemu hudemu, vredno duha. In končno, bog vedi, kaj je meni usojeno?! Pravi ženica še: »...ne morem vam priznati večjega priznanja, kot svojemu očetu...« (torej med II. svetovno vojno). Rad bi ji rekel, da njenega manjšega ali večjega priznanja ne potrebujem, celo ne maram ga, kajti bilo me je tudi kot veterana 1991 kdaj strah, ampak šlo je. Ga. Hrvatinovi bi dal na njen prispevek komentar, pa se močno bojim, da me ne bi dobro razumela, ali pa me pač sploh ne bi hotela razumeti. Iskreno pa toplo bi ga. Hrvatinovi le priporočil, da naj kdaj prime za roke, karkoli prapravnuka ali prapravnukinjo, če jih ima in če ji še zdravje dopušča, kar ji iskreno želim, pa naj jih odpelje pred kakšno spominsko ploščo, kjer piše: OBRANILI DOMOVINO, ali kaj podobnega in naj jim vcepi v njihove mlade glavnice, da so eni strički, veterani 1991 imenovani dosegli to, kar njihovim prapradedom ni uspelo. Žal. Pove naj jim, da so bili ti strički, veterani imenovani, sami »fejst fantje« in so še in če bodo nekaj nekoč srečali, spoznali nekoga izmed njih, naj mu lepo, prijazno, toplo in čvrsto sežejo v roke. Končal bom z ga. Hrvatinovo, ampak me vseeno hudičjevo zanima, kako je lahko prepričana, da kot veteran in kot človek ne spoštujem njenega težkega otroštva...

Prijatelji, veterani 1991! Lahko smo ponosni na naše dobro opravljeno delo! Nagnali smo jih kot vole, saj veste: »Vse se strese, ko porine sin slovenske domovine!«. Je pa dober občutek, če lahko gogo gor držiš!

Spoštovani prijatelji, za konec tega mojega razmišljanja, si ne morem kaj, da ne bi citiral odličnega pisca knjige Slovenija, podoba evropskega naroda, ki je svojo odlično knjigo zaključil z naslednjim stavkom in »izmeril«: ŽRTEV TISOČEV, KI SO VERJELI V SVOBODNO SLOVENSKO DRŽAVO IN ZANJO PADLI MED VOJNO IN PO NJEJ, NI BILA ZAMAN. NAJ ŽIVI SLOVENIJA.»

Veteran 01716-02

IN MEMORIAM
**V SLOVO ANTONU DEŽMANU
(1945 - 1999)**

Življenje so neskončni trenutki neke vmes, med začetkom in koncem. 21. maja smo se na Breznici poslovili od Antona Dežmana, župana občine Žirovnica, ravnatelja osnovne šole Poldeta Stražišarja na Jesenicah, velikega prijatelja otrok, posebno tistih, s posebnimi potrebami ter tudi veterana vojne za Slovenijo. Življenje Antona Dežmana iz Zabreznice v občini Žirovnica je bilo predvsem polno skrbi za druge, v društvu prijateljev mladine, v občini ali klubu večno mladih fan-
tov Radovljica. Veliko bolj kot zase je skrbel za »svoje otroke« s posebnimi potrebami. In upam, da nam bo na tem delu Gorenjske uspelo uresničiti njegove ideje o bivalni skupnosti zanje.

Anton Dežman je bil dolgoletni pripadnik Teritorialne obrambe Republike Slovenije, kjer je v svojem bataljonu poleg vojaških opravljal tudi organizacijski naloge. »Svojo nacionalno zavest in dolžnost do domovine je še posebej potrdil v časih osamosvajanja Slovenije v letih 1990 in 1991«, je ob slovesu dejal radovljiški župan Janko S. Stušek. »Anton Dežman je tedaj prevzel in odgovorno čuval orožje teritorialne obrambe ter s tem pripomogel, da je gorenjska teritorialna obramba imela svoje orožje v letu 1991 takrat, ko je bilo potrebno z njim braniti domovino.«

Tudi veterani vojne za Slovenijo v Območnem združenju veteranov vojne za Slovenijo Radovljica Jesenice smo ponosni na njegovo delo in ga bomo ohranili v lepem spominu.

OZVVS Radovljica - Jesenice
mag. Rina Klinar

P O E Z I J A

V službi domovine

V SLUŽBI NEROJENE DOMOVINE, TAM NA OKOPIH
ROŠKE CESTE, ZA DEBELIMI ZIDovi,
TAM BALKANSKI RDEČI VRAG UDRIHA Z BIČEM
NAD SLOVENSKIMI SENovi, A ZBIRA VOJSKA SE MATJAŽEVA,
TAM PRVI DAN MI MINE,
V SLUŽBI DOMOVINE .

V SLUŽBI KOMAJ ROJENE DOMOVINE, NA KONCU
TISOČ LET IZSANJANIH, SLADKO ME ZIBLJE
PRAVLJČNI OPOJ,
MED SLUŽBO DOMOVINE.

V SLUŽBI DOMOVINE PA ZJUTRAJ SANJE NEIZSANJANE
JEKLENI TRUŠČI, PEKLENSKI VRAG PREKINE !
MATJAŽA KRALJA PREBUDI, KI KLIČE NAS, K OBRAMBI
DOMOVINE, ON VOJŠČAKE ZBERE VSE
V SLUŽBO DOMOVINE.

V SLUŽBI DOMOVINE, BOJUJE VOJSKA SE MATJAŽEVA,
OD MEČA NJENEGA OSTRINE, JEKLEN, PEKLENSKI VRAG
ZA VEDNO NAJ PREMINE, DA PLAMENICA ZMAGE
VEČNO BO GORELA ,
V SLUŽBI DOMOVINE .

V SLUŽBI DOMOVINE ČAS ZA ČASOM MINE, NE SEN
NITI OPOJ SLADAK GA ZDAJ VEČ NE PREKINE,
NAPORNO JE A PRELEPO, ČE SI
V SLUŽBI DOMOVINE .

Življenja izvir

Ni noč, temna ledena, doba mračnjaštva,
v zraku ževepleni oblaki, na zemlji pepel.

V mlakuzi krvi, vitez templja stoji,
skozi borbe vihar, išče svoj Gral.

Sam v bitkah se blodnih bori,
v duše puščavi čaka zore vstajenje, dan.

Kelih Gospoda, življenja izvir,
z njim našel Domovini srečo bi, mir.

Darko Erhart

Andrej Jamnik

125 LET SVETOVNE POŠTNE ZVEZE

Pred 125 leti, natančneje 9. oktobra 1874, so predstavniki 22 držav podpisali Bernski sporazum (Treaty of Berne) in tako je bila ustanovljena Splošna poštna zveza. Predlog sporazuma je sestavil visoki uradnik nemške pošte Heinrich von Stephan, ki je v takratnem obdobju odločilno zaznamoval razvoj pošte, danes pa ga slavimo tudi kot enega od ustanoviteljev Svetovne poštne zveze. Švicarska vlada je na njegov predlog v Bern povabila pooblaščenca iz Avstrije, Belgije, Danske, Egipta, Francije, Grčije, Italije, Luksemburga, Madžarske, Nemčije, Nizozemske, Norveške, Portugalske, Romunije, Rusije, Srbije, Španije, Švedske, Švice, Turčije, Velike Britanije in ZDA. Pri pogajanjih s predstavniki omenjenih držav je Heinrich von Stephan sestavil načrt delovanja mednarodne poštne organizacije. Po štirih letih je članstvo v tej zvezi zelo naraslo, kar je leta 1878 privedlo do spremembe imena v Svetovno poštno zvezo (Universal Postal Union).

Vizija takratnih snovalcev svetovnega poštnega omrežja je postala stvarnost - pismo je bilo mogoče oddati na vsaki pošti, katere uprava je bila članica zveze. Podpisniki sporazuma so se obvezali, da bodo omogočili svoboden prehod pisemskih pošilk čez ozemlje lastne države, kot tudi njihovo dostavo znotraj meja.

Pošta Slovenije se kot sestavni del Svetovne poštne zveze vključuje v mednarodno izmenjavo v skladu z načeli in pravili, ki veljajo za mednarodne poštne storitve. Vsebina izdanih znamk ob 125 letnici potrjuje, da kljub tehnološkemu napredu poslanstvo pošte ostaja in se nadaljuje v viziji modernega in učinkovitega poštnega podsistema svetovnega poštnega sistema.

Danes, po 125 letih, ostaja poslanstvo Svetovne poštne zveze kot specializirane organizacije Združenih narodov nespremenjeno. Aktivnosti Svetovne poštne zveze so danes usmerjene v povečanje razvoja pošte. Za zagotavljanje kakovosti poštnih storitev so aktivnosti Svetovne poštne zveze usmerjene v posodabljanje storitev in postavljanje standardov kakovosti storitev, odpiranje predstavništva v državah v razvoju in permanentno kontroliranje poštnega transporta v svetovnem merilu. Na področju tehnologije se je Svetovna poštna zveza lotila globalnega projekta Elektronska izmenjava podatkov - EDI, ki bo omogočil sledenje pošilk tudi med poštnimi upravami. Tem razvojnim smernicam sledi tudi Pošta Slovenije. Izdajanje in prodajo poštnih znamk pa Svetovna poštna zveza ureja s priporočili zapisanimi v Kodeksu filatelistične etike, ki velja za vse članice Svetovne poštne zveze.

Znamki ob 125 letnici Svetovne poštne zveze, z nazivno vrednostjo 30 in 90 tolarjev, ki predstavljata pismošoj pretoklosti in prihodnosti, je oblikoval gospod Bronislav Fajon. 21. maja 1999 Pošta Slovenije daje uradno v uporabo še štiri znamke z motivi konj in znamko, s katero bo obeleženo Svetovno prvenstvo reševalnih psov - IRO 99.

Znamke, ki prikazujejo štiri različne pasme konj, in sicer Slovenskega hladnokrvnega konja, Ljutomerskega kasača, Slovenskega toplokrvnega konja in Lipicanca, je oblikoval gospod Matjaž Učakar. Znamko za 80 tolarjev, ki prikazuje največje borec s časom, ko gre za življenja ljudi - to je vodnike in njihove reševalne pse, pa je oblikoval gospod Janez Plestenjak.